

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Prima Pars Hvius Operis. De Dominio, Vsufructu, & Vsu, de Paupertatis Voto, ac vitio proprietatis ei opposito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Nam & prima, quæ veluti præambula est, ferè totum Cap. Non dicatis, & aliam complectitur, & sine illa haud intelligi possent. Secunda verò, quæ de actionibus sive speciebus proprietatis tractat, in illa priori parte Cap. Non dicatis, fundatur: Non dicatis vobis aliquid proprium. Et infra in verticulo: Certum est eos nihil habere, vel possidere, dare vel accipere. &c. & in Cap. Cum ad monasterium, ibi: Ne quis monachorum proprium aliquo modo possideat. Et sequentibus, maxime verò in fine Cap. ibi: Ne aestimet Abbas, quod super habenda proprietate possit cum monacho dispensare, usque in finem. Et in Cap. Monachi, ibi: Qui verò peculium habuerit, à communione renovetur altaris &c. Et in verbis illis prædicti Cap. Concilii Tridentini, in principio ibi: tanquam propria, aut etiam nomine conventus possidere: & in fine ibi, Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus aut convictus fuerit &c.

Tertia verò pars sive disputatio, quæ de Prælati prærequisita licentia tractat, sedem habet in dicto Cap. Non dicatis, circa illa verba, Sine Superioris licentia debere: & infra circa illa: Primo quidem Priori insinuat, & sic suscipiatur, si ipse mandaverit, de quo tamen nihil fiat aliud, nisi quod Priori placuerit. Et in Cap. Monachi circa illa, Nisi ab abbate fuerit ei pro injuncta administratione permittum. Et in Cap. Cum ad monasterium, ibi, Unde si quicumque alicui fuerit specialiter destinatum, non presumat illud accipere; sed Abbati, vel Priori, vel Cellario assignetur. Et in Tridentino circa ea verba, Etiam quovis modo ab eis acquisita tanquam propria, aut etiam nomine conventus tenere, sed statim Superiori tradantur, junctis illis verbis infra, Mobilium verò usum ita Superiores permittant &c.

Quarta verò, quæ de distributione à Prælati faciendâ dissentit, elicienda est ex illis verbis dicti Cap. Non dicatis, Et distribuatur unicuique vestrum à proposito vestro victus, & regumentum &c. & infra ex illis: Sed sit in possessore propositi, ut in rem communem redactum, cui necessarium fuerit præbeatur. Et in Cap. Cum ad monasterium, ibi, Ne alicui committatur aliqua obedientia perpetuo possidenda &c. Et maxime ex Tridentino, illis potissimum verbis, nec dinceps liceat Superioribus bona stabilia, ulque, denegetur.

Ac tandem Quinta Pars, quæ est de paupertate in communi, non abs re fundatur in prioribus verbis dicti Cap. Non dicatis, nempe, Non dicatis vobis aliquid proprium, nec in particulari, nec in communi.

Hæc sunt, quæ nobis ansam offerunt, ac viam parant ad prædictas disputationes huic Tractationi inserendas. Curabimus vero deinde in vestibulo casualiumque partis verba prædictorum: Capitulum, in quibus illa disputatio fundatur, præfigere.

Horum Capitulorum expositionem hoc ordine profæqui curabo, ut non omnino Canonistarum more hæc Commentaria allegationibus, ac contrariis hinc inde coarctatis repleam; quem scribendi stylium ut superfluum & perniciosum merito damnat Navarr. q. 3. de redd. monio. 17. asserens, satis esse unum vel alterum textum firmum, junctâ una vel altera ratione firmâ adducere. Nec etiam meros ac nudos Theologos imitabor, qui in moralibus disputationibus à sacris Canonibus sejani, aut fortè eorum obliiti, omnia pro suo arbitrio metiuntur, captivæque conjiciunt. Nec video, quæ fronte possit quis morales materias attingere, vel exacte tractare, qui vel sacrorum Canonum non sic peritus, aut in eis mediocriter versatus. Quare pro mea ingenii tenuitate hæc duo conabor conjungere, ut & hæc Tractatio à Theologis non sit aliena, & Canonum Professoribus sit quoque proficua.

PRIMA PARS

HVIVS OPERIS.

De Dominio, V usufructu, & Vsu, de Paupertatis Voto, ac vitio proprietatis ei opposito.

UT veram, & hæcenus ab aliis prætermittam declarationem ex dicto Cap. Non dicatis, eruamus, præmittenda sunt in hac priori disputatione nonnulla, quæ veluti fundamenta sunt, ex quibus cetera pendent. Primum, quid sit dominium, quid proprium, quid sit usufructus, & usus, & qua ratione inter se differant. Secundum, quid sit Paupertas, & in quo propriè paupertatis Votum consistat. Ac tandem de proprietatis vitio, ejusque gravitate, ac penis dicemus. Ex qua verus sensus illius Cap. Non dicatis, colligitur.

CAPVT I.

Quid sit Dominium, quid proprium, five peculium, quid Vfusfructus, & Vfus.

§. PRIMVS.

De Dominio.

Reuiter hæc prosequimur, ne plus iusto in his, quæ materias alias concernunt, detineamur. Dominium igitur sic definitur: Est ius perfectè disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. Hæc definitio adiuuenta fuit à Bart. in L. si quis vi, §. diffrensis, n. 4. ff. de acquirenda possessione. Quam amplectantur communiter Iurisperiti, Navarrus Commentario 1. de regularibus num. 12. eam approbat, & laudat, ut compendiosior, & cauiorem aliis, & Molina Tom. 1. de iustit. tract. 2. disput. 3. In qua definitione pro genere ponitur ius, quod commune est ad dominium & alias iuris species. Additur verò, perfectè disponendi de re, hoc est, omni modo & propria auctoritate disponendo de ea, in quemlibet usum, ad differentiam aliorum iurium, ut sunt ususfructus, & usus, quæ non continent tam integrum, & perfectum dominium.

Rejicitur etiam per istam particulam illud, quod quis concederet procuratori aut amico disponendi de re aliqua, quocumque modo vellet. Quia cum tunc illi non disponent de re propria auctoritate, non censentur habere ius perfectè disponendi de re, quod requiritur ad verum dominium. Addit Bart. particulam illam (corporali) quia solum (ut notauit Navarrus) de iure voluit dominium rei corporalis, cuius tantum propriè & strictè dominium dicitur esse, ut aduertit Molina ubi supra. Quamuis sumptu dominio latius, ut comprehendit utile, & directum, etiam est iurium incorporalium, ut beneficiorum, Cathedralium &c. Quod quasi dominium proprius possit appellari.

Additur præterea, (nisi lege prohibeatur) ut denotetur, quando iura prohibent, vel impediunt alicui, ne ius quod habet in actum prodeat, aut si prodierit, ne factum teneat, tunc non auferre dominium ab illo, qui tale ius habet. Quare etiam si leges prohibeant, ne pupillos, vel amicos disponant de re; tamen verè sunt domini, ut rectè probant Molina, & Navarrus ubi supra, & ex multis de possessore majoratus, quod verè sit Dominus non obstantè prohibitione sua bona alienandi, cum Pinello, Covarruvia, Molina de primogeniis, Antonio Gomez, & plerisque aliis tenent prædictus Molina ubi supra.

Dominium est duplex: aliud est directum, aliud verò utile. Dominium proprietatis sine ususfructu, appellant dominium directum: Ususfructum verò sine proprietate, appellant dominium utile. Suppono enim nunc ex vulgatissimis iuris principijs, posse quem esse Dominum proprietatis sine substantiæ rei, sine hoc, quod fructus ejus ad ipsum pertineat; & posse quem percipere fructus sine proprietate, & sic autur, & eisdem rei potest proprietatis ad unum pertinere, & ad alium ususfructus.

Illud etiam animaduertere oportet, nomine Subdomini aut proprietatis intelligi etiam quasi dominium, vel quasi proprietatem. Nam, ut bene aduertit Glossa in C. conquestus, de for. compet. dominium, vel proprietatis dicitur respectu rerum corporalium; quasi dominium verò, vel quasi proprietatis dicitur respectu rerum incorporalium, cuiusmodi est beneficium Ecclesiasticum, jus nominandi, designandi, eligendi, confirmandi, & alia hujus generis, in quibus etiam proprietatis à possessione distinguitur, ut expressè habetur de jurisdictione in Cap. Licet causam, de probas. & de iure eligendi, Cap. cum Ecclesiam de causa poss. & in aliis etiam iuribus.

Sed antequam explicemus, quid sit ususfructus, oportet ut declarem, quid sit titulus dominij, aut iuris, & breuiter cum Molina, ubi supra disput. 4. resoluo, titulum dominij aut iuris esse radicem ac originem, ex qua dominium, aut jus oritur. Verbi gratia, titulus dominij, aut iuris in aliquod Regnum, est quempiam esse legitimè electum in Regem, aut per carnalem propagationem à legitimo Rege originem trahere. Similiter emptio, permutatio, vel donatio, vel esse aliquid relictum in testamento, aut legitimè succedere defuncto ab intestato, est titulus dominij, aut iuris earum rerum, quæ his viis nobis acquiritur, quamuis ad comparandum dominium aut jus in re, præter titulum, necessaria sit veluti conditio sine qua non, traditio & apprehensio rei, ut constat ex L. traditionibus Cap. de pactis 3. & resoluta de Covarruvia 2. variarum resolutionum Cap. 19. n. 1. Id igitur (ut nunc more dialecticorum loquar) quod est ratio fundandi dominium, aut jus, tanquam illius radix & origo est, quod nunc appellamus titulum dominij, aut iuris.

§. II.

De Vfusfructu.

Ususfructus est ius utendi, & fruendi alienare, vid. modo salva illius substantia, ut constat ex L. 1. ff. de usufructu. Et iust. eodem titulo in princip. Quare qui ejusmodi ius habet, usufructuarius, siue usufructuarius dicitur. De quo videndi sunt Summistæ, qui loquuntur verbo usufructus; Navarrus Comment. 1. de Regularibus n. 13. & lastè Molina de iustitia & iure tract. 2. disp. 7. In diffinitione igitur per particulam utendi & fruendi, rejicitur à ratione usufructus, usufructuarius, qui tantum habet usum rei, quia usufructuarius non solum habet ius ad integre utendum bonis omnibus, in quibus usufructus est constitutus, sed etiam ad percipiendos omnes eorum fructus, ita ut eo ipso, quo illos percipit, habeat verum eorum dominium, quod non habet usufructuarius, ut infra dicemus.

Deinde additur, salva substantia, quia usufructuarius teneatur uti re, non consumendo ejus substantiam, sed tantum percipiendo fructus, quo colliges, quod usufructus (si proprietate loquamur) tantum est in rebus, quæ uti non consumuntur, ut patet ex §. Constituitur, Insti. de usufructu, quamuis improprie possit esse etiam in usu consumpibilibus, ut declarat Molina, ubi supra.

§. III.

Legend. n. 1. An. drea à Matre Dei Tom. 3. Curl. moral. Salmantic. Tract. 12. Cap. 2. de Dominio & possessione, punct. 1. & 2.

Dominij in directum & utile divisio.

IESU Spirit. II

§. III.

De Vfu.

DE Vfu verò, quia is in Religiosis etiam reperitur, aliquantulum latius dicemus, si prius supponamus ex D. Bonaventura in *Cap. 6. Reg. B. Francis*, & ex Corduba eodem *Cap. 1. & Samma 9. 54. Navarro in Tract. de redd. Ecc. 9. 1. monito 33. Cap. cui portio n. 15. & Cap. non dicitur n. 3. & n. 14. & conf. 14. de Regul. n. 5.* quod duplex est usus: alius est facti, qui dicitur *verus*, & naturalis usus, & quaedam detentio, possessio, sive administratio, quam aliqui vocant *afinariam*, quam etiam ipsa pecora habent in suis stramentis, aut cibaribus. Huiusmodi est, quæ servis competit, quæ sibi, & suo nomine nullius rei possessionem juris habere possunt, etiam eorum, quæ manducant & quibus vestiuntur.

Usus est duplex; alius facti, alius iuris, in quo consistant exponitur.

Definitio usus juris.

Alius est *usus juris*, qui nihil aliud est quam *ius dumtaxat utendi aliena re, salva illius substantia, ut constat ex insit. de usu, & habitatione per totum.* Quæ divisio, ut melius percipiatur, hac ratione explicatur. Usus facti nihil aliud est, quam actus utendi naturalis, quo utimur aliqua re. Quæ ratione equitatio dicitur *usus equi*, & habitatio *usus domus*. Usus verò juris præter ipsum factum includit jus ad utendum aliqua re, quod permanet cessante actu utendi. Versatur hoc discrimen inter habentes alteram horum utramque. Nam qui habet usum juris, licet non possit donare, vendere, locare, &c. habet tamen jus ad utendum re in suos usus. Qui vero habet tantum usum facti, non habet jus ad utendum, sed tantum habet factum: ita docent Authores supra adducti, & Navarrus *Comment. 1. de Regularibus, n. 14.*

Discrimen inter utramque usum.

In definitione igitur illa, nempe *usus est ius dumtaxat utendi aliena re* &c. definitur usus juris, in qua per particulam, *utendi*, rejiciuntur aliqua jura, quæ non sunt ad utendum, ut jus deponarum in comparatione depositi, & creditoris in comparatione pignori; per particulam, *dumtaxat*, rejicitur usufructus, qui non tantum est ad utendum, sed etiam ad fruendum re aliena.

Additur præterea, *re aliena*, quia in hac definitione non comprehenditur jus, quod Dominus rei habet, ad utendum ea, quod cum ipso dominio est conjunctum. Solet enim hic *usus casualis* dici, quia casualiter ex ipso dominio, estque illi annexus. Usus verò, qui hic definitur, dicitur *usus formalis*, quia ex se est separatus à dominio. Ponitur præterea, *salva substantia*, quoniam usus, quo substantia consumitur, aut alienatur, non est verè, & propriè usus, & sic non definitur hac definitione, sed tantum usus, qui est separatus à dominio, & solet dici *usus nudus* sive *simplex rei*, ut constat ex l. 1. ff. de usu, & habitatione, & ex Extravag. Ad conditorem, de verborum significat.

Usus casualis, & usus formalis de scriptio.

Usus & usufructus distinguuntur.

Differunt præterea *usus*, & *usufructus*, quia qui jus habet utendi, (verbi gratia fundo alieno) solum habet jus sumendi poma, olera, flores, & ligna ad usum quotidianum; non tamen potest donare, aut vendere quidquam horum alteri, nec locare, permutare, aut concedere alteri jus ad ea emolumenta percipienda, quæ ipse usufructarius percipit, ut constat ex toto tit. *insit. de usu, & habitatione*, & ex Extravag. ad conditorem, & de verborum significat. Usufructuarius

verò hæc omnia potest, ut patet ex his, quæ supra de usufructu diximus.

Sed dices, an in omnibus rebus possit reperiri usus formalis, qui est separatus ab ipso dominio? pro solutione observa, quod res quibus utimur, sunt in duplici differentia: alie sunt, quarum actu usus non est earum consumptio, ut domus, fundus, & omnes alie res, quæ licet frequenti usu consumantur, non tamen consumuntur unico actu usus; & istæ dicuntur res, quæ usu non consumuntur. Alie verò sunt, quarum actu usus & perfectus usus non potest esse sine illarum consumptione, ut cibus, cujus usus est consumptus; vel pecunia, cujus usus consistit in distractione & translatione ad alium dominum: & istæ res dicuntur usu consumptibiles. De his igitur est difficultas, an possit separari usus ab earum dominio: nam qui eis utitur, necessario debet consumere, vel destruere earum substantiam, quod non potest pertinere nisi ad verum dominum.

Secundò observandum est, quod jus sive facultas ad quemcumque usum est duplex: alia est absoluta, & independens ab alia, quæ is est illa quam habet verus dominus cuicumque rei, qui ratione domini potest uti ea in quemlibet usum. Alia est facultas quasi conditionata, & dependens à voluntate veri domini ipsius rei, qualis est illa, quam habet amicus, vel procurator ad dispendendum de re, ut sibi placuerit, ita tamen, ut possit tolli vel limitari per verum dominum, concedentem illam cum tali conditione, & dependentia. Hac distinctione utuntur aliqui moderni, quæ desumpta est expressè ex D. Bonaventura in *Cap. 6. in Expositione Reg. B. Francis*, ubi in responsione ad quintam objectionem sic ait: *Duplex est usus rerum: quidam enim utuntur rebus autoritate propria, ut domini: quidam aliena, ut servi: in usu ergo illorum, qui autoritate propria utuntur rebus, in his usus non differt à dominio; in usu autem aliorum differt. Quare fratres Minoris utuntur rebus, quæ usu consumuntur: nos tamen eum dominamur.*

Ex qua doctrina facile dubitatio solvitur: nam usus absolutus, & independens erit consumptibilis (quatenus consumptibiles sunt) nullatenus distinguitur à dominio; sed est ipsa essentialis ratio domini. Ita D. Thom. 2. 2. q. 72. art. 1. ubi ideo negat posse sumi pretium distinctum pro usu harum rerum ab eo, quod pro te ipsa sumitur. Quia (inquit) *in rebus usu consumptibilibus non debet seorsim computari usus rei ab ipsa re.* Et est communis sententia Summistarum.

Quæ doctrina sumpta est ex Nicolao III. in *Cap. Exiit, de verborum significat. in 6.* & est expressè sententia Joan. XXII. in dicta Extravag. Ad conditorem eodem tit. dicens, quod repugnat juri, & rationi dicere, quod in istis rebus distinguatur dominium ab usu. Juri (inquam repugnat) quia in l. 3. & toto tit. ff. de usufructu rerum, quæ usu consumuntur, & insit. eodem tit. §. Constituitur, habetur, quod usufructus non potest constitui in rebus consumptibilibus; quia in eis dominium seungi nequit ab usu, quod de hoc solum usu absoluto intelligi debet. Rationi verò obviat, quia (ut supra definitivimus) dominium consistit in facultate utendi re ad consumptionem, vel destructionem, vel quolibet alio modo; ergo impossibile est hanc facultatem sive jus utendi in rebus consumptibilibus separari à dominio.

§. Usus

Vid. de his loc. supra cit. P. An. d. r. e. m.

3. Usus vero quasi conditionatus, & dependens à voluntate alterius, nec in rebus consumptibilibus, nec in aliis habet rationem dominii. Atque adeo potest separari à dominio, & de facto multoties separatur. Ut patet in exemplo adducto Procuratoris, amici, & convivæ, qui sine ullo dominio in rebus, quæ sibi ad edendum apponuntur, eis utitur in ordine ad consumptionem; interim dum ea est voluntas illius, qui eum ad prandium invitavit. Et hic usus praticatur in omnibus Religionibus, in quibus (ut omnes consentunt) privati Religiosi non habent dominium rerum, quas usu consumunt. Nam incapaces omnino sunt veri dominii: sed dominium istud est in ipsa Communitate, vel penes Summum Pontificem; Religiosi vero ex voluntate tacita, vel expressa Prælatorum res illas consumunt, dependentes tamen à Prælato, ita ut facultas illa possit per Prælatum revocari. Ergo in rebus usu consumptibilibus potest esse facultas, & jus ad consumptionem, sine dominio.

Et ratione probatur ex dictis, quia dominium est jus absolutum, & ad utendum re, propria auctoritate; quale non habet, qui tantum habet jus conditionatum, & dependens ab alio. Et confirmatur: quia si posteaquam quis concessit alteri ejusmodi usum, illum revocet; nullam injuriam irrogat illi. Cum tamen usufructuario absoluto injuria fieret, si dominus rerum, quarum sunt usufructarii, aut usufructuarii, prohiberet eos ab eorum rerum usu, aut usufructu. Imò si post hanc revocationem alter uteretur re, injustè faceret. Ergo hujusmodi usus non est dominium, neque tale dominium manet apud eum, qui talem usum habet, sed apud alium, qui illum concessit. Quia nullus potest sine injuria proprietatem alicujus rei ab alio tollere; ergo si concedens hujusmodi usum potest illum tollere, ille qui utitur, non est proprietarius.

Si ininterrogas, an iste usus conditionatus sit verè jus? Resp. quod hic usus non est species juris, cum non sit jus simpliciter & absolute ad utendum re, tanquam causa principalis; sed potius, est licentia ad actum utendi, dependens ab eo, qui eam concessit. Quare in hoc tantum sensu dici potest facultas ad usum & instrumentum juris alterius, ad utendum re. Quid ergo, si non est usus, hæc facultas dicitur? Resp. Primo eam appellari à Corduba qu. 1. in Cap. 6. puncto 2. sue Reg. fas utendi. Et ut constat ex Cap. omnes leges, distinkt. 1. fas non est jus. Secundo, alii dicunt, hæc facultatem appellari usum facti, non quod sit nudum factum sine jure ad illud; sed quia est jus tenuissimum ad factum, utpote instrumentale, & dependens à voluntate dominorum.

Ex dictis resolvitur debet celebris illa difficultas, utrum Fratres Minores dominium habeant aliquod rerum: an verò solum usum? & quod negotium facessit in hac re, est extrema, imò contraria, Pontificum sententia. Nam Nicolaus III. Cap. Exiit, de verborum significatione in 6. Clemens V. in Clementina Exivi, eodem titulo, & alii Pontifices approbaverunt & declaraverunt, Fratres Minores habere tantum usum facti, & quod dominium earum rerum esse, vel apud eam elemosynam, vel apud Summum Pontificem. Joannes verò XXII. in Extravag. Ad conditionem Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

rem, & duabus sequentibus probare contendit, in rebus, quæ usu consumuntur. Minores non solum usum, sed dominium habere. Quia, ut asserit ille, in his dominium nequit ab usu separari. Quorum sententiæ facillè in concordiam rediguntur, si usum prædicto modo distinguamus in absolutum, & conditionatum. Nam priore sententia loquitur de usu conditionato, quem habent Fratres Minores dependentes à Summo Pontifice; Secunda verò de usu absoluto, quamvis de Joanne XXII. sentiendum sit, non fuisse loquutum ut Pontificem; sed ut doctorem. Cujus objectiones cessant cum adducta distinctione de usu sive facultate ad utendum, conditionata, vel absoluta, ut supra ex mente Divi Bonaventuræ resolvimus.

§. IV.

Quid sit proprium, & de multiplici ejus acceptione.

Proprium aliter apud Philosophos, sive Dialecticos, aliter verò apud Jurisprudentiæ professores accipitur. Illi (ut videre est apud Porphyrium Cap. 4. prædicabilem) quatuor modis usurpant, qui ad præsens institutum parum conducunt. Hi verò proprium, idem quod suum appellant, ut constat ex l. divus, §. si autem, ibi proprio lino, propriaque cera consignare, ff. de officio Præsidis. Et hac significatione invenies aperte usurpatum in Cap. redintegranda 3. q. 1. ibi enim proprias substantias, id est, suas exponit Pontifex. Secundo accipitur prout opponitur alieno, ut constat ex l. eos qui §. si autem judicio propriam qui fuerit causam prosequutus, juncto vers. 1. verò, qui alienum tueri judicium. Cap. de appellationibus. Sumitur etiam proprium prout opponitur termino illi, commune sive promiscuum. Cicero in Catone majori: *At id quidem non proprium senectutis est vitium; sed commune valetudinis.* Et clare hac significatione reperies acceptum l. ut tantum vers. servus communis ff. de servis corruptis, ibi: *Si servus communis meus & tuus proprium meum servum corruerit &c.* & in Cap. Non dicatù, dum dicitur: *Non dicatù vobis aliquid proprium, sed sine vobis omnia communia.*

Has, & alias acceptiones, quæ cum his coincidunt, latius prosequitur Quintilianus, Mando-fius in gloss. facultatum parag. & proprium, & conc. 26. Quare proprietates, & dominium ex mente Navarri in dicto Cap. Non dicatù, n. 12. apud Jureperitos idem sunt. Ac perinde videretur, eæ quæ de dominio adducta sunt, fore accommodanda proprietati, quæ dominium sonat. Attento tamen juris rigore, negare non possum, constituendam esse differentiam inter dominium, & proprietatem. Proprietas enim dominium est sine usufructu, ut aperte colligitur ex l. 4. & l. usufructus 66. & l. cum in fundo de jure dotium. Dominium verò est proprietas cum usufructu, ut in l. 4. ff. de usufructu. Quam etiam distinctionem ex his juribus collegit Parlatodius in lib. quotidianarum rerum Cap. 4. Ceterum quidquid sit de his juribus, quæ merito talem differentiam inter dominium & proprietatem agnoscunt; nos in latiori significatione de proprietate differimus, non solum, ut comprehendit dominium, verum etiam usum fructum,

Varia proprii acceptiones.

In quo differunt dominium & proprietas.

Proprij
absolute
sumpti
diviso.

fructum, & usum juris, & quodlibet aliud jus, si esse potest, quod sit jus politicum, & civile. Quod magis constabit ex notabili sequenti.

Deinde proprium absolute sumptum est duplex, ut optime advertit Navarrus *Comment. 1. de Regularibus n. 15.* Primum quidem proprium dicitur quoad Dominium, & proprietatem, vel quasi dominium: vel quoad veram possessionem, vel quoad usumfructum vel usum, praeterquam quatenus sunt jura. Et hujus generis proprii, soli homines liberi sunt capaces suo nomine, quia hi solum sunt capaces domini. Aliud est proprium quoad detentionem, & usum, administrationem, & possessionem facti tantum, cujus sunt capaces etiam servi; quod proprium in rigore proprium non est; sed tantum per quandam analogiam proprium dicitur. Et hoc est, quod supra dicebamus appellari usum facti.

§. V.

De Peculio.

Sive peculium à parva pecunia, ut Lambynus, & alii volunt; sive à pecore, ut Festus Pompeius, & communis sententia tenet, dicitur: illud est certum in jure, peculium appellari, quod filiusfamilias vel servus habet separatim à bonis paternis, vel dominicis. Ut manifestè probatur ex *l. depositi §. peculium, junctâ l. sequenti, ff. de peculio.* In quo etiam sensu hoc nomen peculium explicatant Bryfonius, Orthomanus, & Berrutius *Lib. 14. de verborum significatione, verbo peculium;* & Duarenus *ad tit. de peculis, Cap. 1.* cum aliis, quos retulit Caldas in *l. si curatorem, verbo lastis n. 89. Cap. dein integ. restituit.*

Peculium etiam variis nominibus solet nuncupari, prout varia, & diversa solet esse causa, & occasio acquisitionis. Nam aut filiusfamilias acquirit ex patrimonio patris, & dicitur *peculium profectitium*, aut occasione militiae armatae, & appellatur *castrense*, aut militiae togatae, & palatinae & dicitur *quasi castrense*. Aut acquirit aliunde, hoc est, nec occasione militiae armatae, sive togatae, nec ex substantia patris, & appellatur *adventitium*, ut communiter explicant Juristae in *l. cum oportet. C. de bonis qua liberis*, ubi Accursius verb. *exceptis.* & Glossa in Republica *ff. de peculio.*

Praeterea peculium latiori significatione dicitur, quasi parva pecunia (Hispanicè *hazenducla* o *pegujar*) ut optime notat Fornerius in *l. paterfamilias 182. de verb. sig. ff.* & colligit Navarrus *Comment. 1. de Regul. n. 14. ex Cap. totum 1. q. 3. & ex l. peculium ff. de pecul.* Ac denique peculium etiam sumitur pro bonis, in quibus quis habet dominium ut patet ex *l. cogi. ff. ad Trebell.* ubi peculium sumitur pro patrimonio, cujus habet dominium pater.

Peculium
aliud ju-
stum, a-
liud inju-
stum.

Peculium igitur de quo infra discendum est, etiam translaticè sumitur pro illis bonis; quae à monacho peculiatier possidentur; quod adhuc subdividi potest. Aliud enim est peculium injustum injusteque possessum, ut cum monachus aliquid possidet sine licentia Abbatis; qua acceptione sumitur in dicto *Cap. monachi*; ubi dicitur. *Qui vero peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro injuncta administratione permissum, à commu-*

nione removeatur altaris, & qui in extremis cum peculio inventus fuerit, &c. Peculium enim hac acceptione idem quod proprium: unde jura omnia quae loquuntur de abdicatione proprietatis, exponenda sunt etiam de abdicatione peculii in praedicto sensu.

Aliud est peculium justum, quale est illud, in quo monachus tantum habet administrationem & usum, dependenter tamen à voluntate Praelati. Et appellatur peculium, ex similitudine ad peculium profectitium, ut annoavit Navarrus *Comment. 1. de Regular. n. 14.* Nam sicut filiusfamilias peculium habens profectitium non habet dominium, neque jus aliquid civile; sed tantum administrationem, & negotiationem bonorum patris, cui subest: ut patet ex *l. cum oportet junctâ glossa verb. ex substantia l. de bonis qua liberis.* Sic monachus dicitur habere peculium monasticum, ex eo quod habeat administrationem bonorum monasterii, vel aliqua alia bona suis propriis usibus deputata, dependenter tamen à voluntate Praelati. De quo nos infra latius disseremus.

CAPVT II.

Quid sit paupertas, & an sit virtus?

PAUPERTAS (si nominis Etymologiam consideres) teste Varrone de lingua latina, verbum deductum est à parva pecunia, sive ut alii placet, à parvo lare, & significat carentiam magnae pecuniae. Pecuniae autem appellatione non solum venit pecunia numerata, sed etiam quidquid ea est aestimabile, ut patet ex *Cap. Totum 1. q. 3. & ex l. pecunia de verb. signif. ubi sic dicitur. Pecunia nomine non solum pecunia numerata: sed etiam omnes res tam solum immobilis, & tam corpora, quam jura continentur.* Ubi nota quod etiam jura (puta obligationes, & actiones) pecunia dicuntur, rectè ponderavit Navarrus, ubi sup. cum Glossa in dicto *Cap. totum*, Scita paupertas proprie dicitur carentia rerum, jarum, & actionum temporalium usibus humanis necessariorum.

Praeterea observandum est paupertatem esse triplicem, aut enim est paupertas actus, sed non affectus, quae dicitur paupertas *coacta*, sive *necessaria*, quam quis contra suam voluntatem patitur vel incurrit. Alia est paupertas in affectu, sed non in actu, de qua loquitur est Dominus cum dicit: *Nisi quis renuncia veris omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus, & hanc simpliciter, & directè pertinere ad perfectam onem docet D. Tho. 2. 2. q. 184. art. 7. ad pri. & q. 19. art. 12. ad prim.*

Tertia paupertas est quae utrumque conjungit affectum, & actum scilicet paupertas interior, & exterior, quae nihil aliud est quam velle carere omnibus emolumentis, & subsidiis temporalibus; ita tamen conjunguntur, ut vera perfectio in affectu, instrumentum vero ad perfectionem in ipso actu, & effectu, consistat, ut docet D. Tho. ubi sup. Et haec dicitur paupertas voluntaria, & Evangelica, & hanc Dominus commendavit *Matth. 5.* illis verbis, *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum: Quasi dicat, Beati qui propter DEUM sponte diligunt paupertatem. Ita exponunt hunc locum fere omnes Patres B. Hieronymus, Gregorius, Nylicenus,*

Ad dicitur
tar argu-
mentum
pro pau-
peribus

Nylenus, Chromatius, & Anselmus, Lyranus, Abulensis. Cajet. Jansenius, & alii in illum locum *Matth.* Et præterea S. Ambros. in *6. Cap. Luc.* Leo in *Sermon.* de illis verb. Domini *Matth.* 5. Bern. *Serm. 1. de Festo omnium SS.* relati à Belarmino *Tom. 1. Lib. 2. de monachis Cap. 20.* Quibus adde D. Thom. *2. 2. quæst. 14. art. 12.*

De hac etiam paupertate voluntaria accipienda sunt illa verba, quæ Christus Dominus *Matth.* 19. illi juveni diviti respondit, dicens: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus.* Et illud, *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Ubi etiam Petrus de hac renunciatione rerum temporalium loquutus est.

Adhuc autem hæc paupertas voluntaria ex parte motivi duplex esse potest: alia quæ ob curiositatem assumitur, qualis fuit Crati Thebani, de qua S. Hieron. *Epist. 13. ad Paulinum,* & refertur in *Cap. Gloria Episcoporum. 12. qu. 2.* Alia vero quæ renuntiat divitiis temporalibus ob perfectiorem Christi sequelam.

De hac igitur paupertate potest esse dubium an sit laudabilis, de quo non est cur immoremur, plura enim de hoc argumento scripsere nostri temporis Controversarii contra hæreticos. Et nunc sufficit illud testimonium Christi Domini, *Matth.* 5. ubi non utronque paupertatem laudat, sed eam maximè extollit, dum pauperes beatos appellat, & ob pauperem aem illis celorum regna promittit. Gloriosa igitur, & laudabilis est paupertas, cui respondet tam excellens præmium, & tam ampla merces. Et ratione constat, quia secundum rationem rectam operatur, quæ ordinat exteriora bona ad interiora animæ, quæ potiora sunt. Quare qui divitiis abrenunciat, ut ab impedimentis, & earum sollicitudinibus alienatus liberius vacet vestitatis contemplationi, ut multi etiam philosophi fecerunt, veram laudem mereor.

Quare illud solum dubitari jure potest, an sit paupertas secundum se vera, & specialis virtus: Nam quod sit instrumentum virtutis, & apertissimum ad perfectionem Christianam comparandam recte docuit D. Thom. *2. 2. q. 186. art. 3. & sequenti.* Estque communis consensus Patrum, ut potius laus videretur apud D. Bonavent. in *Apologia paupertatis,* & nostri temporis Controversarios. Solum ergo est difficultas, an hoc instrumentum perfectionis sit ex se virtus, & perfectio. Ratio dubitandi esse potest imprimis auctoritas D. Thom. *Lib. 3. contra Gentes. Cap. 133.* ubi ait: *Hoc est commune omnibus exterioribus rebus, quæ in tantum bona sunt, in quantum proficiunt ad virtutem, non autem secundum se ipsas.* Et in *Cap. 34. seq. ad 5.* Sic ait: *Neque divitiæ, neque paupertas, neque aliquid exteriorum est secundum se hominis bonum, sed solum secundum quod ordinatur ad bonum rationis.*

Insuper ratio probatur, quia si paupertas esset virtus, ejus oppositum, nempe divitiæ, esset vitium, quia virtuti semper vitium contrariatur: constat autem divitiis per se neque bonas neque malas esse, ut omnes Patres fatentur, ergo neque paupertas erit virtus.

Et confirmatur, quia dargemus aliquas virtutes defecisse Sanctissimos Viros, quales fuerunt Abraham, David, Job, & alii qui divitiis, ac aliis temporalibus rebus abundarunt.

Tertio quia paupertas sæpe à Patribus instrumentum perfectionis appellatur, ut ex Cassiano *Thom. à Iesu Oper. Tom. 1.*

Coll. 1. Cap. 7. probat D. Thom. *2. 2. q. 188. art. 7.* ergo non est perfectio, ac ex consequenti nec virtus.

Quarto quia virtus debet consistere in medio: paupertas vero evangelica extremum libertatis amplectitur, omnia à se abdicando, maxime cum D. Ambros. asserat non esse effundendas opes, sed dispensandas.

Pro contraria parte certius, & verius videtur paupertatem Evangelicam veram esse virtutem. Dixi *paupertatem Evangelicam*, quæ tendit ad Sententiæ largitionem, & renuntiationem omnium bonorum, ut expeditius Christum sequamur (Nam *gatur, & paupertatem genericè sumptam, ut communis est modis omnibus paupertatis supradictis, certum est non esse virtutem*) Probat hoc latè D. Bonavent. in *Apologia pauperum in respons. 13. batur, ac part. 1. art. 1.* ubi pro sua sententiâ adducit B. Hieron. in *Epistola ad Demetriadem, qui traçans illa verba, beati pauperes spiritu.* Sic ait: *Apostolici fastigij est perfectæque virtutis omnia vendere, & pauperibus distribuere: & si levem, & expeditum cum Christo ad caelestia subvolare.* Hæc Hieronym.

Et ut mihi persuadeo, id aperte fatetur D. Thom. *2. 2. q. 152. art. 3. ad 2. & q. 186. art. 3. ad 1.* ubi dum argumento 3. ejusdem art. conatur probare paupertatem non esse virtutem, quia non consistit in medio, sed in extremo, in solutione hujus argumenti docet consistere in medio secundam rectam rationem, ac proinde ex hac parte non deficere à ratione virtutis.

Idem clarè indicat in *solutione ad 6. ejusdem art.* ubi paupertatem Evangelicam appellat actum heroicum elemosynæ, dum ait: *Quod abrenunciatio propriarum divitiarum comparatur ad elemosynarum largitionem, sicut universale ad particulare, & holocaustum ad sacrificium.*

Ratione prob. 1. Nam ex hoc aliquis actus est virtuosus in quantum per rectam rationem ordinatur ad aliquod bonum honestum; hoc enim fundamento probat D. Thomas *2. 2. quæst. 147. art. 1. & quæst. 152. art. 2. & 3.* jejunium, & virginiam esse virtutem: hoc autem convenit paupertati Evangelicæ, quæ ex se ordinatur ad plurima bona. Primo ad comprimendam cupiditatem, quæ radix est omnium malorum, quæ tollitur per voluntariam paupertatem.

Secundo, in quantum tollit dispensationem rerum exteriorum, & sollicitudinem illarum. Tertio, in quantum offert quis DEO, sive pauperibus omnia bona exteriora. Quia ratione paupertas à D. Thom. dicta *q. 186. art. 7.* dicitur verum instrumentum ad comparandam perfectionem. Quarto, quia paupertate liberius & expeditius à sollicitudine, & rerum temporalium curis abstrahi DEO vacamus. Prodest etiam paupertas, & ex se est instrumentum apertissimum ad alia plurima bona, ut D. Thom. breviter in *Isaiam Cap. 48.* Sub finem frequentibus verbis annotavit.

Paupertas confert multa. 1. Peccatorum recognitionem. 2. Virtutum conservationem, juxta illud: *Pauper gloriatur per disciplinam, & timorem suum.* 3. Cordis quietem, juxta illud: *Sufficiebat nobis paupertas nostra, ut divitiis computaremus hoc, quod videbamus filium nostrum.* 4. Desiderii impletionem, juxta illud, *Desiderium pauperum exaudivit Dominus.* 5. Divinæ præbet dulcedinis participationem, juxta illud, *Parasti in dulcedine tua*

IESU
 Spirit.
 II
 II

Adducuntur argumenta pro parte negativa.

Plurima confert bona paupertas.

pauperi DEVS. 6. Exaltationem, juxta illud, sufficiens de pulvere egenum. 7. Cælestem hereditatem, juxta illud, Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Quæ omnia bona ad quæ paupertas ordinatur, rectè à Climaco gradu 17. Sunt his verbis declarata. Paupertas est abdicatio sollicitudinum sæculi; iter ad DEVM sine impedimento; expulsio omnis tristitia: Fundamentum pacis: munditia vita, qua nos liberat à curis omnibus vite transeuntis, & facit ut DEI mandata perfecte exequamur.

Radix omnium malorum cupiditas. D. Bonavent. ubi supra, probat paupertatem esse virtutem, & quasi fundamentum omnium Christianæ perfectionis, hac ratione. Quia si, ait, radix omnium malorum est cupiditas (ex hac enim simul cum superbia, quæ huic cupiditati semper est comes) omnia scelera originem, fomentum, & incrementum accipiunt; est autem hæc cupiditas in mentis affectu, quasi in subjecto infixæ: sumit tamen alimentum ac pabulum ex bonis exterioribus possessis. Ideo ad perfectam hujus cupiditatis extirpationem utrumque necessum fuit, ut non solum interior illa sitis; sed etiam externa rerum abdicaretur possessio: quorum alterum voluntate tantum & spiritu, alterum vero etiam opere præstatur. Ex quo concludit quod sicut cupiditas est fundamentum & radix omnium illorum malorum; sic è contra paupertatem merito fore appellandam verum, & solidum fundamentum totius evangelicæ perfectionis. Et ideo Dominus ab ipsa tanquam à fundamento extorsus est, dum fundamenta jaceret Christianæ perfectionis. *Matth. 19. dicens: Beati pauperes spiritu. Hæc ex D. Bonavent. ubi sup. Cum igitur paupertas conservet bonum rationis contra impetum passionum concupiscibilis, rectè inter virtutes morales annumeratur. Hoc enim fundamentum persuasus D. Thom. dicta q. 146. art. ult. probat abstinentiam esse virtutem.*

Paupertas solidum est fundamentum Evangelicæ perfectionis.

Secundo probatur; quia paupertas est actus humanus bonus & laudabilis in medio consistens: ergo est virtus. Antec. prob. ex adducto testimonio Christi Domini: Ubi pauperes beatorum appellat. Tertio, Quia paupertas est materia voti, nam de illa in Religione emittitur solemne paupertatis votum à Christo Domino institutum, ut omnes Catholici fateamur. Votum autem emitti non potest, nisi de actu virtutis, ut rectè D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 2. probat; igitur negari non potest Evangelicam paupertatem esse virtutem.

Ultimo; quia non apparet aliqua diversitatis ratio quare jejunium, & virginitas sint virtutes, & non paupertas: At de illis prioribus probat D. Thom. 2. 2. q. 147. & q. 152. esse virtutes; ergo & paupertas. Nam sicut jejunium absolute sumptum, & virginitas etiam genericè considerata, licet ex se nec bona, nec mala sint, tamen ut remouent impedimenta; illud carnis concupiscentias reprimendo, hæc vero conservando hominem ab omni experimento venereæ delectationis, ut sic liberius, & expeditius DEO vacare possit, cur non similiter de paupertate philosophari licebit?

Paupertatem virtutem esse specialem, & ab aliis distinctam. Sed petes an paupertas sit virtus specialis? Resp. paupertatem esse virtutem specialem, & ab aliis distinctam: Quod duplici ratione confirmo. Prima est, quia virtus moralis conservat bonum rationis contra impetum passionum. Quare

ubi invenitur specialis ratio qua passio aliqua abstrahit mentem à bono rationis, necesse est ibi esse specialem virtutem moralem: Ita enim D. Thom. conjeclatur sæpe distinctionem specialem inter virtutes morales; maxime vero. 2. 2. q. 146. art. 2. sed nulla est passio quæ ita abstrahat hominem à bono rationis quam avaritia sive cupiditas divitiarum, quæ habitæ, & possessæ, ut idem D. Thom. ait: q. 186. art. 3. ad 3. *Per se quidem nata sunt perfectionem charitatis impedire, principaliter alliciendo animum, & abstrahendo, hæc D. Thom. ubi sup. ergo contra hanc cupiditatem, & impedimentum quod oritur ex divitiarum possessione constituenda est alia virtus specialis, quæ non potest esse alia, quam paupertas.*

Et confirmatur, quia tres sunt potissimum passiones, quæ sunt veluti fontes omnium vitiorum, nempe appetitus luxuriæ, avaritiæ, & superbiæ, ut patet ex 1. Joan. 2. *Quidquid est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vite.* Unde ad reprimendum appetitum luxuriæ, ponitur virtus castitatis: ad coercendum etiam appetitum superbiæ, virtus humilitatis, & obedientiæ. Cur ergo ad reprimendum infestissimum divitiarum, sive avaritiæ appetitum, non est constituenda aliqua virtus specialis, cum hæc passio maximum soleat esse rectæ rationis impedimentum, ut patet ex superioribus adductis.

Nec obstat, si quis dicat virtutem liberalitatis moderari hanc cupiditatis passionem: nam est verum sic liberalitatem hanc avaritiæ passionem suo modo frenare, tamen non ita eam coercet, & reprimat, ut non multa impedimenta remaneant, nam cum divitiæ adhuc possideantur, & hæc per se nata sint impedire perfectionem, tum quia animum alliciunt, tum quia distrahunt; oportuit aliam esse virtutem, quæ impedimenta ista removeret, divitias rejiciendo, & sic quasi eradicaret hanc cupiditatis passionem.

Præterea ratione probatur; quia ubicunque est specialis materia boni habens specialem excellentiam, ibi invenitur specialis ratio virtutis, ut in magnificentia, quæ quia est circa magnos sumptus, est specialis virtus à liberalitate distincta, quæ communiter se habet circa omnem pecuniarum usum, ergo simili modo constituenda est specialis virtus in paupertate Evangelicæ, cum sit specialis materia boni habens specialem excellentiam, & difficultatem, scilicet renuntiare omnibus bonis exterioribus, sive ea largiri pauperibus.

Ex quo apparet esse specialem virtutem à liberalitate distinctam. Nam liberalitas est virtus, quæ inclinatur ad rectè utendum pecuniæ, & quicquid pecuniæ mensurari potest, ut sunt omnia bona exteriora pretio æstimabilia, ut docet D. Thom. q. 117. art. 3. ita tamen hoc ad liberalem pertinet ut non omnino à se rerum possessiones abjiciat. Unde Philosophus in 4. ethic. ait, quod liberalis non negligit propria, & sæpe id docet D. Thom. prædicta questione.

Paupertas vero Evangelicæ ita moderatur passiones interiores cupiditatis circa bona exteriora, ut renuntiet omni pecuniæ, & omnibus quæ pecuniâ mensurari possunt, ut illa largiatur aliis, & sic est specialis virtus ab ipsa liberalitate distincta, quæ consistit in moderatione passionis cupiditatis non largiendo, & retinendo aliquid sibi ut liberalis; sed largiendo, & renun-

renunciando omnibus possessis, ut verè pauper. Quare se habet ad liberalitatem ut holocaustum ad sacrificium, ut docet Divus Thomas *dist. 1. quaestio 186. articulo 3. ad 6.* & colligitur ex D. Gregorio dicente, quod illi, qui ex possessis rebus subsidia egentibus ministrant, in bonis quæ faciunt, sacrificium offerunt, qui aliquid DEO immolant, & aliquid sibi referunt: qui vero nihil sibi referunt offerunt holocaustum, quod est majus sacrificium. Quod etiam ibi colligitur ex D. Hieronymo contra Vigilantium. Potest etiam dici paupertatem esse actum heroicum liberalitatis, & sic ad ipsam pertinere non aliter ac de virginitate sentit Cajetanus *dist. 1. quaest. 152. artic. 3.* & D. Thom. *2. 2. quaest. 147. artic. 3.* & de jejuniis philosophatur ut de actu abstinentiæ.

Notandum verò est, ut ea quæ nuper diximus clarius percipiatur, quod in hac virtute paupertatis formalis ratio, quæ illam constituit in esse talis virtutis, est, velle bene uti omnibus rebus exterioribus, abrenunciando omnibus in quantum sunt fomenta interiorum passionum, & impedimenta perfectionis comparandæ, ut sic liberius DEO vacemus, & sic propinqua materia paupertatis sunt interiores passionum, secundum quas homo afficitur circa res exteriores, quas paupertas omnino moderatur, & corrigit. Objectum verò materiale remotum est ipsa abdicatio rerum exteriorum; finis verò est DEO vacare. Unde circa bona exteriora secundum diversas rationes, diversæ virtutes versantur: in quantum bene utimur divitiis, eas elargiendo quando, & quo modo oportet, est liberalitas. In quantum verò utimur divitiis secundum quandam specialem rationem, in quantum assumuntur in alicujus operis magni experientiam, dicitur magnificentia, ut D. Thom. *dist. 1. artic. 3.* annotavit. Quibus addi potest, quod in quantum utimur divitiis, eas à nobis omnino abdicando, qui est melior usus divitiarum, dicitur vera paupertas.

Quodnam sit paupertatis objectum proximum, quodnam remotum ac materiale.

Respondetur argumentis positum contra. Respond. 1. ad auctoritatem D. Thom. ibi non negare D. Thom. paupertatem Evangelicam esse virtutem, sed tantum loqui de illa prout generice, & absolute sumitur, quæ ut sic est indifferens, nec ex se ordinatur ad bonum rationis, quemadmodum jejunium, & virginitas si absolute considerentur.

Ad secundum respondetur, virtutibus, quæ sunt de consilio, non contrariari vitium, ut patet in religionibus, quarum statuta, seu constitutiones non obligant ad culpam. Quæ, ut nos alibi probavimus, ad virtutem obedientiæ pertinent, & tamen earum transgressio potest esse sine vitio inobedientiæ.

Vel 2. respondetur paupertatem esse virtutem prout cadit sub voto, & tunc ei opponitur proprietatis vitium, quæ etiam ratione docuit D. Thom. *2. 2. q. 152. artic. 3. ad 4.* virginitatem esse virtutem.

Ad confirmationem respondetur ex mente D. Thom. *dist. 9. 152. artic. 3. ad 2.* quod quamvis alicui virtuoso deficiat materia virtutis (sicut pauper habet materiam temperantiæ, deficit verò materia magnificentiæ) potest tamen habere id quod est formale in illa virtute, ut scilicet sit in preparatione animi illam virtutem exercendi si hoc sibi competeret, & à se id DEUS exposcit.

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

rer. Et hoc sufficit ad rationem virtuosum. Hanc autem præparationem animi habuerunt Sancti illi Patres veteris testamenti, & hoc sufficit, ut verè dicerentur pauperes spiritu.

Ad 3. respondetur quod licet paupertas appelletur instrumentum perfectionis, adhuc tamen non obstat quin sit virtus: nam etiam obedientia, castitas, & jejunium perfectionis instrumenta à D. Thoma & à Patribus appellantur, & ipsi confitentur veras esse virtutes.

Ad 4. argumentum respondeo, cum D. Bonavent. *1. Tom. in Apologia pauperum in 3. particula quarta responsionis arti. 2.* quod sicut aliud est medium pudicitie conjugalis, aliud sanctimonie virginialis, sic aliud est largitatis politice, aliud paupertatis Evangelicæ. Largitas namque politica, quia circa mundana versatur, nequaquam etiam secundum rectam rationem consulit possessionum terrenarum abrenunciationem; sed potius iuste possessorum distributionem; & retentionem moderatam. Quare in persona viti politici *Prov. 30.* dixit Salom. *Paupertatem, & divitiis ne dederis mihi.* Evang. vero paupertas eo quod ad æterna spiritum sublevet, tanquam ea, quæ in cælis sibi thesaurizat, suadet se profitentibus, debere nudari, quoad effectum domini rebus omnibus temporalibus, & arcta sustentatione esse contentos quantum ad usum. Et sic est ipsius modus sive mediocritas, quod sic relinquatur dominium, ut non rejiciat usum, sicque arctitudinem usus referret, ut sustentationem non devitet.

CAPVT III.

De origine, & institutione voti paupertatis.

DE paupertate Evangelica diversi fuere hæreticorum errores. Alii illam irridunt divitiis paupertati comparantes, ut Vigilant, olim temerè, apud Hieron. & Augustin. affirmabat. Alii ipsa vanè paupertatem extollebant, ut auli fuerint asserere neminem posse vitam æternam consequi, nisi ita divitiis omnibus renunciaverit, ut nihil proprium retineat; horum meminit Augustin. *de heresibus Cap. 40.* & Epiphanius *heresi 61.* fuerunt autem hujus factionis hæretici (eodem teste August.) Apostolici vocati, qui arrogantissime sibi tale nomen concinere dicentes se Apostolorum vitam sequi.

Hæreticorum circa Evangelicam paupertatem errores.

Eodem ferè errore maculati fuerunt Waldenses, & eorum duces. Joannes Hus, & Wicleph, ut habetur in *Concil. Constantiensi sess. 8. heresi 36.* apud nostrum sapientissimum Thomam Waldensem *Lib. 3. doctrinalis Cap. 81.* & apud Castrum *verb. paupertas, heresi 2.* asserentes inter Christianos maximè inter Clericos omnia debere esse communia.

Alii denique ita paupertatem deprimunt, ut eam profiteri illicitum, & temerarium ducant. Imo nullâ ratione hujusmodi votum ad perfectionem conducere velint. Tenuit id Desiderius Longobardus tempore *Alexandri III.* qui illicitum esse ajebat omnia pro Christo relinquere, nisi talem religionem quis ingrediat, quæ possessiones habeat, vel nisi talis sit, qui de labore manuum vivere possit. Hujus videtur inscius vestigia Gualtelmus de sancto amore, qui tractatum

Ddd 3 quon-

IESU
Spirit.
II
II

liberitate
nem: nam
ie passio
ita eam
cedimenta
officium
perfectio
in qua di
que im
tendo, &
ssionem.
que est
excellen
is, ut in
nos sum
istitia, ut
in pecu
enda est
cum sit
exceles
are om
paupci.

quendam contra Ordines mendicantes edidit. Contra hos lausimè scripsit D. Thomas in Opusculo contra impugnantes Religionem. D. Bonaventura in Apologia paup. Waldensis in Doctrinali lib. 4. ferè per totum. Bellarm. lib. 2. de monachis variis in locis, præcipuè in Cap. 9. 20 & 45. sed quia nos in præsentì inter Catholicos agimus, hoc in loco refellendi non erunt istorum errores, sed tantum veritas Catholica breviter stabilienda.

Autor paupertatis Evangelicæ fuit Christus Dominus. Et in lege veteri S. ELIAS, ejusque affecta Fili Prophetarû.

Primum igitur constituo paupertatem Evangelicam non merum figmentum, non rem novam, aut illicitam; sed à Christo Domino institutam, & à multis Patribus veteris Testamenti in magno pretio habitam fuisse. Et ut ab hoc ultimo incipiam.

Si vetera ad memoriam revocare velimus, hujus abrenunciationis autorem in lege veteri muld ante Christi, & Apostolorum tempora sanctissimum ELIAM Prophetam, teste Isidoro, compertemus: is enim lib. 2. Cap. 15. de officiis ait. Unde ad monachos studium defluerit paupertatis, vel quis hujus conversationis existerit auctor, quantum pertinet ad auctoritatem veterum scripturarum. hujus propositi princeps ELIAS, & discipuli ejus fuerunt. Hæc Isidorus. Hanc autem ELIÆ paupertatem simul cum obedientia descripsit Joannes 44. Hierosolymitanus Patriarcha, qui floruit circa annum Domini 400. Is enim in lib. quem scripsit de institutione monachorum in lege veteri exortorum, & in nova perseverantium Cap. 9. Recedit, inquit, ELIAS in solitudinem, relinquens de cetero mundanas divitias, non solum mente, sed etiam opere, ne per domesticam curam, aut per facultates, & terrenas possessiones, impediretur à consecratione perfectionis via monastica, ad quam tunc ipse vocabatur à DEO.

Et Cap. 3. Recede hinc, scilicet de terra, & de cognatione tua non solum animo, ut terrenis possessionibus tu generis, & caducis mundi divitiis cor tuum non apponas: sed etiam opere, ut ipsas non possideas: nisi enim quis renunciataverit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus, &c. & Cap. 2. clarius demonstrat ELIAM fuisse auctorem hujus instituti (Evangelicæ nempe paupertatis.) Elias, inquit, monachorum princeps primus exiit, à quo sancta eorum primævaque institutio sumpta exordium; ipse enim obitu contemplationis divinæ, & desiderio sublimioris profectus, longe ab urbibus recedens, & seipsum cunctis terrenis ac mundanis exuens, religiosam, & eremiticam vitam primus hominum de industria ducere cepit.

Hanc etiam ELIÆ nuditatem laudat Chrysostomus his verbis: unde mirabilis factus est ELIAS? nonne à libera ad Regem proclamatione? nonne à Zilo qui eras ad DEUM? nonne à repudiatione possessionum? Hæc Chrysost. Et demum ELIAS Proph. in tanta paupertate vixit, ut 4. Regum 1. legatur vestium loco Zona pellicea amictus, victum autem modo à vidua, modo à corvo quasi mendicantem quaerens, hujus discipulus, ac instituto simillimus fuit Eliseus Proph. qui (ut 3. Reg. 19. habetur) ab illo ad perfectionem hanc vitam invitatus paternis statim agris, & bobus, imo ipsis parentibus, & domo relictis magnam exemplum dedit omnia à se abdicantibus quare hæc impig è pro Christi nomine deferenda sint. Unde de eo rectè scripsit Ambros. lib. 1. de off. Cap. 17. Dominus non vult simul ef-

Legend. n. Fr. M. A. H. G.

fundi opes, sed dispensati, nisi ut Eliseus foret, qui boves suos occidit & pavit pauperes ex eo quod habuit, ut nulla cura teneretur domestica, sed relictis omnibus in disciplinam se prophetice daret.

Similes etiam iis existerè, qui horum utriusque institutum sequentes, illorumque magisterio, ac disciplina perfectum monasticæ vitz institutum tenentes Prophetarum filij sunt nuncupati Hos enim à reliquo vulgo segregatos fuisse, & communem quandam vitam inter se vivere apparet ex miraculis, quæ Eliseum fecisse scribitur 4. Reg. 4. Cum aquis sanantibus, tum oïæ amaritudinem abstergenda, tum denique pane, qui omnibus usui futurus erat multiplicando. Apud hos vero quanto pretio fuerit paupertas docet distinctum judicium Giezi, qui insanabili lepra ab Eliseo Propheta ob proprietatis vitium multatus fuit. Quia ut rectè Cassianus lib. 7. de institutis cœnobiorum Cap. 14. Ea que ne antea quidem possederat volens acquirere, non modo gratiam prophetie non meritis possidere, quam veluti per successionem hereditariam à suo habuit magistro suscipere, verum è contrario eterna lepra Elisei maledictione perfundatur. Hæc Cassian, qui ibidem docet hanc penam Giezi fuisse inflictam ob prædictum vitium proprietatis. Nec levis est conjectura: sed potius id luadens non contemnenda argumeta, ELIAM Prophetam ejusque posteros non utrunque paupertatem coluisse, sed etiam voto firmasse, de quo nos latè dissertimus in libello de antiquitate, & origine nostri Ordinis, & in præfationibus ad nostram Regulam.

Id tamen constantissime statuendum est votum paupertatis à Christo Domino perfectè fuisse institutum; addidi perfectè, quia etsi olim non d. b. em hoc votum fuisse observatum, & spiritu prophetico ab illis Patribus prævisum, tamen credendum est illud vel non fuisse ab omnibus tunc, verè agnitum, vel etiam ab his, à quibus fuit præcognitum non tam perfectè observatum, sicut in lege nova, in qua Christus sua vita & exemplo paupertatem docuit, & celebravit. Pater id primo, quia cum Christus fuerit auctor, & instructor status religiosi (ut nos etiam in Tractatu de monastica professione docuimus) & certum sit hunc statum comitari ex paupertate inter alia duo vota, ambigendum non est illud fuisse à Christo Domino institutum.

Præterea prob. ex illo Matth. 19. Si vult perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. Quibus Christus Dominus abrenunciandi possessionibus omnibus, & divitiis non tantum in affectu, sed in effectu consilium altissimum indicavit. Imo his verbi simul ad votum paupertatis hortatus est, quia parum prodesset dare omnia pauperibus, si quis paulò post iterum rediret ad lucra, & divitias comparandas. Quare sancti Patres intellexerunt hoc testimonio commendari paupertatem perfectam, quæ suscipitur, & firmatur voto, & proposito permanente.

Sic D. August. in Epist. 29. q. 4. & in Psal. 103. Concl. 3. ubi totum hunc locum refert ad professionem monasticam, & D. Bernard. in Sermon. super hunc locum Evangelij censet, videndos est Bellarm. Tom. 1. lib. 2. de monach. & nosser Waldensis in Doctrinali art. 1. Cap. 14. qui calumnias hereticorum falsaque hujus loci expolitiones elidunt.

Hoc

Ordin. Matthei de m. Cam. 1. Cap. 21. & 2. Cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Hoc tamen unum ex eorum mente adducam, prædicta Domini verba, non tantum in animi præparatione, & in affectu, ut falsè fingunt hæretici, sed etiam cum effectu esse capienda, tum quia Patres quamplurimi ita prædictam locum intelligunt, & non est cur velint hæretici proprio sensu nisi sibi potius, quam Patribus esse credendum: tum quia non solum doctrinâ, sed exemplis verus illorum verborum sensus semper in Ecclesia fuit confirmatus.

Ita Christus Dominus ac Redemptor noster hujus consilii auctor, ut ipsa confirmaret, quæ opere docebat, mendicis, & pauper esse voluit, adeo, ut nec, ubi caput reclinaret, possideret, & cum dives esse, teste Apost. 1. Cor. 8. 1. pro nobis egenus factus est, nec puduit eum in cuius manu erant omnes fines terræ, aliorum elemosynis suam vitam sustentare. Et hanc Filii paupertatis Deipara Virgo MARIA ejus mater sanctissima complexa fuit: Idem fecerunt Apostoli, ut pater ex illo Matth. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, Et omnibus illa vivendi forma à Domino præscripta est, nolite possidere aurum, neque argentum, neque duas tunicas. Num hoc de præparatione animi intelligi potest? unde August. Lib. 7. de Civit. Cap. 4. ait, Dixerunt potentissimis (.i. Apostoli) ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Hoc votum potentissimi venerant, sed unde hoc eis, nisi ab illo, de quo continuo dictum est: Dans votum vocent. Ita Augustinus.

Et tandem Leo Magnus in serm. de festo omnium Sanctorum: Hujus inquit, magnanima paupertatis nobis exemplum primi post Dominum Apost. tribuerunt, qui omnia sua sine differentia relinquentes, ad vocem celestis magistrî, à captiva piscinâ in piscatores hominum mutati sunt. Ex hac igitur paupertatis Regula, quam Apostoli professi sunt, ortum habuit communis illa vita, quæ inter primos Ecclesiæ fideles Apostolorum tempore fuit in uso, ut patet Act. 4. ubi sic legitur: Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, nec quisquam eorum, quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed illis erant omnia communia. Quod autem hæc communis vita, & bonorum abdicatio voto tunc esse firmata, docet August. in serm. 1. de communi vita Cleric. ubi idipsum se cum suis face-re voluisse fateatur, quod primos Christianos fecisse testantur acta Apostolorum. Et ob id sæpe repetit nemini licere aliquid habere proprium post professionem factam.

Confirmat verò hujus communis vitæ tunc temporis professionem Ananiz, & Saphiræ exemplum, sive testimonium. Nam cum ii cum cæteris vitam communem amplexarentur, & clam post emissum votum suorum bonorum pretii partem tenuissent, continuo ab Apostolo Petro detecti, & à DEO percussis miserè perierunt. Quam mortem ob peccatum peccati proprietatis eis contigisse plures Patres testantur, ut sunt Augustinus, Chrysostomus, Hieronymus, Fulgentius, Gregorius, apud Bellarminum ut supra Cap. 20. qui, & alii in hujus sententiæ confirmationem à nobis adducendi erunt infra, quando de gravitate, & poenâ proprietatorum sese obtulerit dicendi occasio.

Post Apostolorum etiam tempora hoc Christi consilium à cunctis religiosæ vitæ professoribus in sensu explicato fuit intellectum. Ita enim de S. Antonio D. Athanasius in ejus vita scriptis. Quod cum audisset in Ecclesia legi hoc Evan-

gelium, Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, eum mox à DEO edoctum de vero sensu eorum verborum, & omnia vendidisse & dedisse pauperibus. Idem de S. Francisco D. Bonaventura in ejus vita testatur. Et Possidon. S. Augustinum consideratione eorundem verborum omnibus abrenuntiassè in ejus vita refert. Quod de D. Cypriano testatur Piatius ejus Diaconus in illius vita, qui omnia vendidisse, & dedisse pauperibus, motum illis verbis, si vis perfectus, &c. luculenter tradit. Ac tandem Hieron. de Hilariæ in ejus vita scripsit memorem illorum verb. qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, omnia dereliquisse, & nudum in vastam cretem perrexisse.

Tandem ex antiquis monachorum Regulis id ipsam colligitur: & imprimis optime, & disertissime id Basilii in Regula fufior. Cap. 8. docet, ubi de professione loquens: Porro, inquit, hujusmodi abrenuntiatio initium sumit ab alienatione rerum externarum, veluti possessionum, & affectionum ad res inutiles, quomodo sanè ut faceremus, suo exemplo admonuerunt sancti Discipuli, Jacobus quidem & Joannes relicto Patre Zebedæo, ipso quoque, de quo tota illorum viduus ratio pendebat, navigio.

Et paulò infra in confirmationem hujus veritatis afferit illud Luc. 14. Qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, &c. & illud Matth. 19. Si vis perfectus, &c. & addit dicens: Quo etiam spectat illa negotiatorum similitudo, qui inventa una pretiosa margarita, vendidit omnia, quæ habuit, & emiit eam. Planum est pretiosam illam margaritam regnum celeste significare, quod regnum nos assequi non posse, nisi omnia simul quæ habemus, gloriam, divitias, genus pro eo comparando neglexerimus. Hæc Basilii.

Videndus est Augustinus Regul. 1. Clericor. ubi ait: Si quis venire desiderat ad Congregationem fratrum, qui in unum esse videntur, &c. non ignoret Evangelij dictum, quo dixit: vendat omnia sua, & erogat egenis, & pauperibus: constabitque id latius ex dicendis infra dispus. 2. Cap. 1. ubi ex regulis Patrum, usus & praxis hujus voti maxime circa abdicacionem omnium rerum adducetur.

Ex quibus jam aperte colligitur, quam antiquum fuerit paupertatis votum, & cujus in lege veteri observatio præcessit. Perfecta vero institutio à Christo Domino emanavit, ac demum ab Apostolis, primisque Christianæ fidei cultoribus observatum fuit.

Vid. Lezana Tom. 1. Annal. Ordin. Carmel. in Apparatu Cap. 4. & Michaelem Munnoz. in propugnaculo Eliæ Lib. 2. tit. 1. Cap. 2. & Petr. Washtilium Lib. 2. vindiciat. sect. 5. art. 3.

CAPVT IV.

Paupertatem esse potissimum perfectionis instrumentum, ac quod proinde expediens sit votere paupertatem.

Imprimis constituo votum paupertatis potissimum esse instrumentum ad perfectionem charitatis acquirendam: hoc dictum ex impedimentis & incommodis, quæ divitias ipsas consequuntur, facilius percipitur. Primum igitur est,

IESU
Spiritu
II

quod in ipsis divitiis vel acquirendis, vel augendis multa facile contingant peccata, teste Paulo 1. ad Timoth. 6. qui voluit inquit, dives fieri, incidit in tentationem, & laqueum diaboli, & in desideria multa vana, & inutilia, qua mergunt hominem in interitum, & perditionem. Quare recte docuit Greg. Lib. 4. moral. Cap. 3. Rarum valde esse, ut qui aurum possident ad requiem tendant. Quod argumentum laus & melius idem Gregorius prosequitur in Pastoralis 3. parte, ad med. Cap. 21.

Tum secundo, in possidendo, & in retinendo aliud multo gravius incommodam sepe reperitur, ita ut incredibile sit quātopere hac cura omne virtutis studium extinguat, & caelestium rerum cogitationem, amorem, & memoriam ipsam à divinis avocet, & ad terrena omnia convertat.

Referuntur mala & incommoda, quae ex divitiis & illarum cupiditate proveniunt.

Quia cum divitiis ejus naturae, & proprietatis sint, ut per se semper defluant ac dilabuntur, aliorum quoque rapinis, & injuriis pateant, ad omnes etiam fortuitos casus expoliantur. Denique etiam litium, ac jurgiorum perpetuam materiam praebent, magnam omnino sollicitudinem requirunt. Quae omnia necessario animum perturbant, distrahunt ac in varias dividunt partes, eumque indies obusiosorem, ac tardiores ad divina reddunt. Ac denique cum terra inhaereat, terramque assiduo contractet, ipsam quoque terrenum omnino efficiant.

Et ob hanc causam D. Ambrosius Lib. 5. in Luc. Salvatorem nostrum divinam illam sermonem à paupertate incepisse credit, quia hac omnium virtutum patens est. Idem quoque sentit Hieron. Epist. 13. affirmans, non posse in eodem pectore convenire virtutes ac divitias. D. quoque Bernardus Epistola 103. Beatus, inquit, qui post illa non abiit, qua possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant. Quae damna, & alia etiam majora ex divitiarum possessione (etiam si ipse inordinatè non amentur) facile sequuntur: nam etsi non amentur, onerosa est semper eorum administratio, & cura.

Tum tertio magna in spirituali profectu jaeturae animae causa sunt, ut Bernard. serm. de Adventu indicat. Plenitudine & abundantia temporalium oblivionem, & inopiam signi eternorum. Atque huic quidem oblivioni facile connectitur arrogantia, fastus, & insolentia. Unde Augustinus serm. 5. de verbis Domini. Nihil est (ait) quod sic generent divitiae, quomodo superbiam, omne pomum, omne granum, omne frumentum, omne lignum habet suum vermem; vermis divitiarum est superbia. Hac August. Quae dici potest omnium vitiorum instrumentum esse divitias, tum ob facultatem, quam praebet pecunia, cui omnia, teste Ecclesiast. Cap. 10. obediunt, tum etiam propter impuritatem, & magnas peccandi illecebras, quas opes afferunt. Quas ob causas Christus Dominus Matth. 13. terrenas has divitias spinis assimilavit, & quia virtutum, bonorumque consiliorum semen praefocent, & quia animum lacerant.

Tum quarto ex eo divitiarum incommoda noscuntur, quia magnam deliciarum, & oblectationis occasionem praebent. Hujusmodi autem detrimentum verbis horrore, & timore plenis expressit Amos 6. Cap. V. vobis, qui dormitis in lectis eburneis, & lascivitis in stratis vestris, qui comeditis vitulum de armento, & bibitis vinum de sacca-

tum, & primis unguini unguentis. Quae Christus Dominus consideratis Luc. 6. in haec cum magna animi anxietate prorupit verba: *Va vobis strabus. Quod vedbam (v2) omnium malorum, & miseriarum ac calamitarum summum significat.*

Nec valet haereticorum evasio affi manitum, haec omnia incommoda evacuari, si ita terrena possideantur, ut cor circa ea non apponatur, & fiducia nihil in eis collocetur, ita ut verè spiritu, & affectu pauperes sint, licet non in actu, & effectu, quia d. sicillimam, & omnino superflua humanam facultatem, multa ita possidere, ut affi. Aus ab eorum amore penitus coerceretur. D. Basilii in Regul. suae disputat. Cap. 8. ita cenet, & quasi certum constituit his verbis: *Quicumque quamcumque rem ex his terrenis, ac caducis servat, necesse est ejus mentem in illo quasi inno conspultam teneri, sique aditum ad caelestia medicata pracludi, ex quo ita demersa jaceat, ut de supernis bonis à DEO nobis promissis cogitare non possit.*

Hec & alia Basilii, & August. ad Paulinum, & Tarasium inquit, quod terrena diligantur acerbius adepta, quam concupita. Nam unde juvenis ille tristis discessit, nisi quia magnas divitias habebat? Et Chrysost. super Matth. ait, quod appositio divitiarum majorem incendat flammam, & vehementior fiat cupidus.

Nec admittenda etiam est alia, quae in hac parte exhiberi possit solutio, nimirum ut bona in parva quantitate, & mediocritate possideantur, qua ratione cessare videntur inconvenientia superius addocta, nam contra hanc solutionem praedictam Basilii testimonium militat, & egregie Chrysost. hom. 43. in Matth. eam impugnat dum sentit, multo faciliorem esse medicinam ad nostrum affectum sanandos, nihil omnino quam aliquid habere etiam modera. Nihil inquit, ita sedat cupiditatis siccum, ut d. distere à lacrandi concupiscentia, si ut amarum ibeltram abstinentia, & evacuatio: facilius enim est, ut humanum corpus volat, quam ut plura addendo quietum redamus d. sicutum.

Et cetera res se habet, ut quod dixit philosoph. ille, quaedam facilius omnino abscinduntur, quam ex parte temperentur; nam scriptum est à Callian. Lib. 5. de justis. veniit. Cap. 7. sanctum vidimus viros, qui ab eis corpulentis: vobis omnino detemperarent, quam modera: eos pro necessitate concessu. & qui totum sibi pro continentia amore denegarent, quam qui eis sub infirmitatis occasione fumentes mensuram sufficiens custodirent. Hocigitur quod Callianus de gula temperantia scribit, latius omnino patet, & ad plura extendi potest, praecipue ad ea, quorum praesentia oculo movere, vel animum mulcere, & possit, at multo facilius ab his penitus abstrahere, quam his temperate frui.

De quo recte scribit Leo Papa serm. 12. quadrag. *Per licitos inquit usus ad immoderatos transitur excessus, dum per curam salutis irrepit delictatio voluptatis, & non sufficit concupiscentia, quod potest satis esse natura. haec tenus Leo hoc divitiarum possessarum detrimentum, etiam si affectum quis ab eis velit removere, latius prosequitur Doctus. ex Societate JESU Hieronymus Piatas Lib. 1. de bono status religiosi Cap. 6. & 9. & Lib. 3. Cap. 2. 2. & laus indicavit id D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 3. ad 4. dum ait: *Divitiae autem habitae per se quidem natae sunt perfectionem charitatis impedire principaliter alliciendo animum & distrahendo.**

Hac

Hæc D. Thomas, qui ad duo potissimum capita impedimenta, quæ ex divitiarum possessione oriuntur reducitur. Primum est, quod ipsæ divitiæ voluntatem ad se trahant, ut illis plus justo inhaereat, secundum est quod mentem distrahant, dum in earum administratione, & cura occupantur. Unde D. Thom. duplici ratione probat expeditissimum esse eum, qui nititur ad perfectionem charitatis paupertatem vivere.

Prima est, quam adducit *dicto art. 3.* quia cum status Religionis exercitium quoddam sit, & disciplina, qua ad perfectionem charitatis pervenitur, ad quem finem consequendum necessarium est, ut affectum suum quis à rebus mundanis totaliter abstrahat, quia minus bene cum alio amat DEUS, teste Augustin. 10. Confess. *minus te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat, & hic affectus, nisi omni relicta possessione purus esse non potest, cum res humanæ possessæ animum ad eorum amorem alligant, ut modo dictum est. Inde est quod votum paupertatis primum instrumentum sit ad perfectionem acquirendam. Hanc rationem largius profertur D. Bonaventura in opusculo de Christi paupertate 4. 1. & in Apolog. paup. in 1. particul. 3. responsionis argument. 1.* Ex quibus duobus locis ejusdem fere Seraphici Doctoris verbis hanc formo rationem.

Vid. nos. Thom. 2. S. Cyrillo Tom. 1. Gloria Maria Ecclesia textu 3. Annot. 9. & 70. a JESU MARIA 2. part. instrum. novitiorum Cap. 8. & in aliis variis opusculis.

Si fundamentum perfectionis civitatis DEI principaliter consistit in charitate, & illa potissimum est perfecta, quando omnis excluditur cupiditas, quæ venenum est charitatis: nam cupiditatis vitium & inordinatio radicatur in affectu mentis, occasio vero & fomentum sumitur à rebus extra possessis, ideo necesse est, ut perfecta hujus radices evulsio utrumque respiciat, ut sic avaritiæ tubiginosa affectio, & substantiæ terrenæ illecebrosa possessio, iam spiritualiter, quam corporaliter abdicentur, hoc est, affectu, & effectu renuntientur. Unde si per hanc geminam abdicacionem radix ipsa omnium malorum perfectè amputatur, & Babylonis fundamentum evertitur, recta potest ratione concludi, quod perfectionis Evangelicæ, per quam Christo figuramur, radix & fundamentum sit ipsa paupertas spiritus, secundum analogiam & coherentiam, ad abdicacionem rerum exteriorum. Hæc ex Bonavent.

Secunda ratio, qua probat D. Thom. *dicta q. art. 7. in corpore,* paupertatem esse aptissimum instrumentum ad perfectionem, ex eo sumitur, quia paupertas quietat animum humanum ab exterioribus sollicitudinibus, hæc enim potissimum invenitur circa dispensationem exteriorum rerum, & ita hominem ab his inutilibus occupationibus relinquens liberum, eum circa cælestium contemplationem sinit esse quietum.

Cum ergo paupertas his omnibus curis vacua sit, tota in æternit. amore ac studio continetur; nihil enim est, quod pauperis mentem impediatur ac distrahat; non agrorum cultus, & procuratio, non vestigalium exigendorum, vel exhibendorum cura, non pecunia collocanda, non lites agitandæ, non timor de amittendis, vel cupiditas recuperandi divitias. Quod quidem otium quam necessarium sit ad cælestem hanc philosophiam, testes etiam sunt illi veteres, & E hnic philosophi, qui illud adeo necessarium judicaverunt, ut quamplurimi huic studere volentes divitias longe à se abdicaverint. Sic de Crate

Thebano Hieronym. *Epist. 13.* & de Zenone Greg. Nazianz. *orat. 87.* testantur. Et ut omnia concludam, verba B. Joan. Climaci *gradu 17. de paupertate* adjiciam. *Paupertas, inquit, est abdicatio sollicitudinum sæculi, iter ad DEUM sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditiæ vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit ut DEI mandata perfectè exequamur.* Qui plura de hoc argumento desiderat, legat Bonaventuram *ubi supra.* Hieronym. Platum *Lib. 1. de bono status Regul. Cap. 9.* qui eruditè, ut solet, utilitates paupertatis ad perfectionem Christianam enumerat, utpote quod omnium scelerum ac vitiorum auferat instrumentum, dum privat bonorum possessione, & abundantia, quorum damna jam *supra* retulimus.

Insuper quod omnes se à virtutibus præ se ferat, atque maxime juvet ad præterita peccata expianda ac delenda. Præterea, quod non sinat animos nostros rebus his infimis adherere: deinde, quia maxime à DEO amatur: Ac denique omnia complectitur dum dicit: *Nihil plenius de paupertate fari nos posse, quam si ea verba sit medium proferamus. Beati pauperis spiritus, quoniam ipsorum est regnum colorum.* Quare optime ab August. *serm. 28. de verb. Apostoli dictum est, felicitas magna Christianorum, quibus datum est, ut paupertatem faciant pretium regni colorum.* Hæc & alia ibid.

CAPVT V.

In quo consistat Votum Paupertatis, & quod incapacitas dominii in Religiosis potius in obedientiæ quam in paupertatis voto fundetur.

EX supradictis licet non obscure possit constare paupertatem veram esse virtutem, & quæ sit paupertatis specia lis ratio, adhuc tamen difficultate non caret, quid votum paupertatis includat, quidve superaddat huic voluntariæ renuntiationi. Pendet enim ex hoc exactior eorum, quæ dicenda sunt, cognitio & ve à interpretatio præmissi Cap. *non dicatis.* Hanc controversiã diluimus, supponendo primo subiectum, & fundamentum dominii in homine esse liberum arbitrium, Docet id Arist. *Lib. 1. polit. Cap. 3.* & D. Thom. 2. 2. q. 66. art. 1. & in opusc. 18. art. 11. *prope finem,* ubi sic ait: *Propter propriam voluntatem homo, & exterioribus rebus utitur, & proprio corpore, sic igitur qui propriam voluntatem dat, totum dedisse videtur.* & art. 10. *Per libertatem homo est etiam Dominus aliorum, per hanc alio uti vel frui potest, per hanc etiam actibus suis dominatur.* Et primo docet per obedientiam, per quam homo abnegando hanc propriam libertatem, tradere se in servitutem aliorum. Ratio vero hujus fundamenti est, quia potestas sive dominium in creaturas convenit homini, in quantum factus est ad imaginem DEI. Ut patet ex illo Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, ut præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestis universa terra.* Quasi dicat, eo quod ad imaginem nostram conditus sit, præsit, & Dominus sit, sicut & nos. Eatenus

Liberum arbitrium est subiectum ac fundamentum dominii.

Paupertas in Evangelic. bona & com. modo.

IESU Spirit. II

enim sancti Patres docent hominem DEI imaginem referre, in quantum præditus est libero arbitrio, nempe intellectu, & voluntate. Quare liberi arbitrii expertia non sunt domini capacia.

*Requiri-
tur præter
libertate
titulus do-
minij.*

Secundo illud præmitto, præter hanc primam radicem domini, quæ est libertas, per quam homo redditur Domini capax (nisi alia sint impedimenta) ad Dominium requiri aliud proximum fundamentum, nempe titulum domini, de quo supra Cap. 1. §. 1. Diximus esse velut fundamentum proximum; in quo fundatur ipsum dominium; videnda sunt, quæ ibi de hoc titulo docuimus. Quemadmodum igitur hæc duo, nempe libertas, & titulus ad Dominium requiruntur, ita ex quolibet horum defectu homo redditur Domini incapax, diversa tamen ratione; nam ex defectu libertatis homo fit omnino domini incapax, defectu vero tituli tantum privatur Dominio illarum rerum, ad quarum possessionem non habet titulum Domini aut juris, adhuc tamen remanet capax Domini, ea nempe capacitate, quæ à libertate provenit.

Tertio sciendum, incapacitatem, sive privationem domini, quam tam in servis, quam in filiis jura Romanorum statuerunt, non aliunde in utrisque ortum habuisse, quam ex defectu libertatis, hoc est ex subjectione filii ad patrem, in qua patria potestas patris fundatur; & ex servitute servorum, ex qua jus domini Dominorum in servos confurgit, ex quo emanavit potissimum juris principium, eum qui libertate caret, sive in alterius est potestate constitutus, nihil possidere posse. Ita Cajus jurisconsultus in l. *acquiritur* 10. de *acquirendo rerum Dominio*, his verbis scripsit. *Igitur quod servus nostri ex qualibet causa acquiritur, id nobis acquiritur, ipse enim servus qui in potestate alterius est, nihil suum habere potest; hæc Cajus; cui subscribunt Modestinus l. homo liber 34. eodem tit. ubi de servo agens ait: Quia nec possidere intelligitur, qui possidetur. Et Ulpian. in l. sic veniet ff. de adulteriis, inquit. In sua enim potestate non videtur habere, qui non est sua potestatis. Quæ verba reperit idem Ulpian. in l. qui in servitute de reg. ju. Et denique constat clarissime ex §. item vobis inst. per quas personas. ipse enim servus qui in potestate alterius est, nihil suum habere potest. Constat ergo ex dictis ea ratione servum nihil ut proprium possidere posse, quia non est liber, sed sub alterius potestate constitutus, & hujus incapacitatis eam causam reddunt prædicta jura, quia qui sub alterius est potestate, nihil in sua potestate habere potest.*

*Quare is
qui liber-
tate ca-
ret, nihil
possidere
queat.*

*Qui possi-
detur, ni-
hil possi-
dere cen-
setur.*

De filio vero familias, dum sub patria manet potestate, idem jus, & ob eandem rationem stabilitum in jure reperies; fuit enim olim summa & nimia potentibus in filios potestas legibus Romanorum tributa; habebant enim jus vitæ, & necis, lege duodecim tabularum id permittente. Cujus antiqui juris extant adhuc vestigia in l. *in suis de liberis, & posthumis, & l. fin. C. de patria potestate*. Hocque jure (Patriæ inquam potestatis) freti Manilius Torquatum filium, & Virginias filiam intemere potuerunt, apud Pomp. l. 2. de origine juris. Hujus vero patriæ potestatis parentum in filios plura jura variosque effectus in lib. congestit Afcianus Clementinus.

Inter alios effectus summæ illius patriæ potestatis ille fuit non minimus, quo quicquid acquirerebat filius, statim patri acquirerebatur, ut commemorat Justin. in l. 2. C. de patria pot. & probatur in

l. 3. §. *verb. potestatis ff. de donationibus inter virum, & uxorem. & l. qui in aliena, de acquiendâ hereditate. Quæ omnia & alia similia jura acquisitionis, quæ parentibus ratione patriæ potestatis in filios conveniunt ex hoc fonte dimanant: quod filius familias non est in sua, sed sub patriæ potestate constitutus.*

Quod etiam docuit Arist. Lib. 5. *Ethic. Cap. 6.* affirmans propter vinculum patriæ potestatis filium cum patre unam domum unumque corpus efficere, & idem Lib. 1. *magnor. moral. Cap. 34.* filium ad patrem sicut membrum ad corpus se habere censuit. & ex eodem Arist. D. Th. 2. 2. q. 27. art. 9. scripsit filium dici quali patrem patris, & propter hanc unionem & familiæ conjunctionem quam habet filius cum patre, sui hæreditatis nomen apud jurisconsultos emanavit, ut Lactantius Firmianus Lib. *divinar. institut. Cap. 19.* annotavit. Ac etiam propter hanc unionem, & potestatem parentum in filios factam est, ut filius, qui non est sui juris, sed patriæ potestati subiectus nihil suum habere possit, ut ex d. l. *qui aliena, & ex aliis juriis allatis constat.*

Et quamvis in aliquibus casibus jure id permittente filius familias, imo & servus aliquid acquirere sibi, & possidere valeant; tunc illis casibus non considerant jura servum sub ratione servitutis, sed ut hominem liberum, nec filium famil. ut est sub patriæ potestate, sed quatenus legis indulgentiæ & favore reputatur in illis casibus ut sui juris, & liber ab hoc patriæ potestatis vinculo.

His aliquantulum fusius prænotatis, quia ex eis pendet hujus quæstion. vera & resolutio, sit prima assertio.

Prima, & potissima domini incapacitas in Religiosis ortum habet à voto obedientiæ solenni. Hac conclus. expresse est D. Thom. 2. 2. quæst. 186. de vot. art. 5. ad 1. Per votum obedientiæ, ait, Religiosus totaliter se & sua DEO offert, & ideo eorum obedientia est universalis, & se extendit ad dispositionem totius humanæ vitæ. Et expendenda sunt illa verba, totaliter se & sua. Igitur ante paupertatis votum jam est facta abdicatio non solum propriæ voluntatis, sed & bonorum omnium.

Probatum primo ex Patribus, & potissimum ex Augustino relato in Cap. *non dicatur*, dum ait: *Cum nostra congregationis fratres non solum facultatibus sed & voluntatibus renuntiaverint, & se per promissam obedientiam aliorum potestati, & imperio subdiderint: certum est eos nihil habere, possidere, dare, vel accipere sine superioris licentia debere.* Ubi manifestè ex obedientia sub prælatorum imperio certam conclusionem elicit Augustinus dicens: *certum est eos nihil habere, possidere, &c.* ubi Gloss. in dicto Cap. *non dicatur*, verbo *possidere* mentem D. August. & veritatem quam nunc propalamus persensit. Et sic verbo *possidere* ait *monachos nihil posse habere, & reddidit rationem, quia, qui ab alio possideatur, ipse nihil possidet.* Pro quo adducitur text. in dicta l. *sic veniet ff. de adulteriis.*

Augustino consonant Div. Benedic. Cap. 33. *sue Regula* dum ait: *Ne quis presumat aliquid habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque graphium, sed nihil omnino;* & subjungit rationem, *quippe qui nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria potestate.* Hæc Benedic. quasi dicat, qui non est suæ potestatis, alterique subiectus est per obedientiam, nihil omnino habere

habere potest. Est enim ita summa hæc potestas, & dominium, quod Prælati in monachos habent ratione obedientiæ, ut monachi hæc ratione dicantur nihil sui juris habere posse, ut patet ex Chrysostomo ad Theomonach. Nihil, inquit, hic juris est in te sicut mulier proprii corporis potestatem non habet, sed vir. D. Basilus in Epistola ad Canonicam, oportere, ait unumquemque religiosum ita existimare se nequaquam sui juris esse, sed perinde ac si in servitutem à DEO additus sit: ita, & sentire, & facere omnia. Hæc Basilus ubi aperte ii Patres, monachos non alia ratione, quam ob traditionem, quæ per obedientiam fit nihil sui juris posse habere decernunt.

Probatur
ratione
etiam di-
cti de-
sumpta.

Deinde prob. ratione, quia per id fit homo incapax domini, per quod ab eo tollitur potissima radix domini, quæ est libertas, ut constat ex 1. fundamento adducto: sed voto obedientiæ formaliter & non alio voto renuntiat homo propriæ libertati, & totaliter se alterius dominio tradit, ergo per votum obedientiæ fit religiosus incapax domini. Ex hac traditione perfectam jus, ac potestas in ipsis (sicut in aliis donationibus contingit) acquiritur religioni, ut optimè Cassianus Lib. 4. de priscorum monach. institutis assererat, dicens hoc esse præcipuum, quod hi suos docerent ut non solum uniti, & his facultatibus redderentur externi, sed ne sui quidem ipsorum se dominos esse, vel potestatem habere cognoscerent.

Imo in Cap. multos 54. dist. 1. decernitur servitutem quam in religione ob divinum amorem monachi subeunt, districtiorem esse servitutem humanâ. Cum ergo per votum obedientiæ monachus ultra se hanc servitutem offerat, & sub alterius omnino potestate redigatur, rectè sequitur, ratione hujus subjectionis, & arctissimæ obedientiæ, nihil proprium posse habere, cum sub alterius maneat potestate, ut jura allata de servo & filio-familias aperte docent.

Imò & clarius quod per votum obedientiæ monachus renuntiat non solum libertati, sed etiam bonis omnibus externis docet D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 5. ad 1. Et expressè etiam id fatetur in opus. 18. art. 10. & 11. ut patet ex verbis allatis in 1. fundamento. Igitur per votum obedientiæ fit incapax domini, est enim anima quasi a totoius civitatis, libertas verò quasi clavis hujus arcis, & ita hac traditâ, reliqua omnia tradi necesse est, & qui eam tenet omnia tenet, ac possideat.

Probatur secundo, quia per votum obedientiæ fit traditio personæ, & per hanc traditionem dominium monachi transfertur in monasterium, ut ex dictis Patribus constat, & ex 5. per traditionem, in 5. de rerum divisione; Igitur per votum obedientiæ etiam necessario omnia bona debent in monasterium transferri.

Et confirmatur à simili, quia sicut qui se alteri dat in arrogationem, in consequentiam transfert dominium, & possessionem bonorum suorum in arrogatorem ut definitur in l. si adopeverit. ff. de precario, ita qui se in alterius potestatem dat, ex consequenti bona sua transfert in illam, ut expressè in nostro casu colligitur ex authent. Ingressi C. de sacror. Eccles. ubi hec dicitur: Ingressi monasteria, ipso ingressu se suaque deducant DEO: quasi translatio, & dedicatio bonorum fiat in consequentiam personæ, ut patet ex illis verbis se suaque, & ita in d. Authent. Legitæ docent

translationem fieri bonorum in consequentiam personæ. Ita Bart. ibi n. 27. Bald. n. 29. Salicetus n. 3. Paulus Castren. n. 8. Jason. n. 28. & complures alii utriusque juris Authores, quos refert Carolus Tappia in dicta authent. Ingressi, verbo ingressu, num. 3. Imo ob hanc rationem ausus est affirmare Barth. in authentica, si qua mulier, C. de Episcopis, & Cleric. monasterium succedere monacho jure naturali, quasi in consequentiam personæ, & hanc nostram conclus. insinavit aperte Navarr. in dict. Cap. non dicatis num. 33. ubi affirmat votum obedientiæ esse rationem, ob quam monachus à monasterio ejectus acquiritur Episcopo, & ibi adducit ex mente Innocentii Cap. cum olim. de privilegiis, superioritatem esse causam, cur monachus non queat sibi, sed alteri, & ideo cum est sub obedientiæ, & potestate Episcopi illi debet acquiescere. Et Comment. 1. de Regularib. num. 19. in fin. tenet liberam personam non posse quætere alteri, quæ omnia clarè confirmant nostram sententiam.

Præterea id ipsum constat & confirmatur, quia si Religiosus per votum obedientiæ secundum se totum quidquid est, Religionis est, multo magis ea quæ habet, Religionis erunt, cum accessorium sequatur principale. Accedit etiam quod in C. statutum 18. q. 1. decernitur monachum exemptum sive id fiat ratione episcopatus, sive alio titulo monasterio non acquirere, ea solum ratione, quia jam est absolutus à regimine & obedientia Abbatis, ut ibi norant communiter Doctores, & ferè omnes scribentes in Cap. in præsentia de testam. non igitur in paupertatis voto, sed in obedientiæ potius hæc nihil sibi retinendi incapacitas fundatur.

Sed dices: si hæc incapacitas provenit à voto obedientiæ, frustra igitur emittitur paupertatis votum, cum ex ipso nulla incapacitas, nullusque effectus sequatur. Hæc object. ut satisfaciamus, & ut superius allata fiant clariora, oportet, ut præcisè paupertatis ac obedientiæ votum consideremus, ut sic utriusque effectus & incapacitas, quæ ab eis provenit melius percipiatur. Sumamus ergo præcisè obedientiæ votum, & religiosum absque paupertatis vinculo consideremus, tunc certum est per solemne obedientiæ votum fieri perfectam propriæ libertatis traditionem, ac solo illo voto Religiosum arctissimam subjectionem, ne dicam servitutem, subire, ac ex consequenti non aliter ac in servo vel filiofamil. ex prædicta servitute in Religiosis, hæc incapacitas exoriri debet; quia cum sub alterius potestate, & dominio constitutus sit, omnino nihil proprium habere potest. Quare cum jura, de quibus nos infra, comparent Religiosum filio-familias, ac servo, certè in hoc solum vel saltem præcipuè comparatio tenet, quod sicut ille ratione servitutis, sive domini, hic verò ratione patriæ potestatis sui juris non sit, sed sub alterius potestate constituit, proinde nihil proprium habere possunt: ita monachus qui sui juris non est, sed dominio ac potestati Prælatorum ratione voti obedientiæ subiectus omnino sit, nihil proprium habere potest: quare sicut filius aut servus non sibi acquiritur, sed Domino vel Patri, ita & Religiosus monasterio ratione voti obedientiæ, Et quamvis ex præmissa ratione hujus voti solum fiat traditio propriæ personæ, & libertatis, in consequentiam tamen hujus acquiritur incapacitas: & hæc de obedientiæ voto, ut

IESU
Spiri
II

bus inter virum,
quenda hære-
ia jara acqui-
a- rix potestati
ute dimanare:
sed sub patre.
f. Ebric. Cap.
tiz potestati
numque cor-
moral. Cap. 34.
ad corpus le-
D. Th. 2. 2. q.
partem patris,
nihil conju-
ntre, sui hære-
anavir, ut La-
tur. Cap. 19.
nitionem, &
m est, ut si-
ne potestati
ex d. l. qui
tar.
jure id per-
vus aliquid
unc illis co-
sub ratione
nec filium
quatenus
in illis casu-
e potestati
s, quæ
tio, sic præ-
tas in d. l. 1.
mi. Hæc p-
est. 186. ubi
logiosus te-
m obsequi-
tione 10. q.
la verba,
is votum
præ vo-
tissimum
dum ait:
tam faul-
& se per
imperio
possidert,
ere. Ubi
in impe-
nus di-
&c. ubi
possidert
nunc
dere ait
onem,
ssidert.
et ff. de
ap. 33.
uid hæ-
dicem,
git ra-
antatis
dus;
rique
mino
abere

ut vero de voto paupertatis clarius loquamur, sit secunda assertio.

Secunda assertio: *Ex vi voti paupertatis præcisè absque obedientia voto considerato non fit homo incapax domini, possessionis sive cuiuscunque alterius juris; quia impossibile est hominem aliàs liberum, præcisè ex vi voti paupertatis fieri inhabilem ad rerum dominia capessenda.* Nam quantumvis hoc ipsum intendat vel contractu, vel iuramento aut promissione non contrahendi vel exercendi alium actum legitimum, nihil omnino faciet, quia licet peccet contrahendo contra iuramentum, vel promissionem factam, tamen factum ipsum tenet atque hanc ob causam si quis iuramento renunciet ut hæreditati paternæ, & si ratione iuramenti non possit eam perire, non tamen redditur inhabilis ad acquirendum jus illius hæreditatis; & si ei defertor, fit legitimus hæres, & dominus illius, licet peccet contra iuramentum accipiendo hæreditatem.

Idem quoque censendum erit, si præcisè paupertatis votum ab obedientiæ voto separatim consideremus: Nam illo præcisè sumpto Religiosus non fit capax domini; fit tamen in quantum præsupponit iam personæ traditionem per votum obedientiæ factam, ad quam sequitur iusta incapacitas, quæ deinde firmatur paupertatis voto.

Dixi, *præcisè per paupertatis votum hominem liberum non fieri incapacem domini, ut excluderem obedientiæ votum, cui si annexatur paupertatis votum, ut de facto contingit in professione solemnium, tunc per paupertatis votum, ut præsupponit obedientiæ vinculum, fit Religiosus formaliter incapax domini.* Hæc autem, quæ diximus sequenti exemplo fient clariora, ex quo etiam plenius constabit discrimen inter obedientiæ & paupertatis votum.

Si homini libero, post præstitum non acquirendæ hæreditatis paternæ iuramentum, eadem illi hæreditas relinqueretur, non redderetur incapax adeundæ hæreditatis ut nuper exponebamus, licet peccaret peccato sacrilegii: tamen si servus, aut filius familias, vel ad firmendam servitutem, vel aliam ob causam si nullo voto, aut iuramento se astringeret, tunc certum est, quod propter inhabilitatem, aut incapacitatem domini, quæ ad servitutem, vel patriam potestatem consequitur, nihil posse capere ex testamento, & quod adeundo hæreditatem & peccaret contra iuramentum, & contra iustitiam, appropriando sibi bona patris, aut domini; & deinde factum non teneret propter incapacitatem, quam filius, aut servus habet eodem igitur modo philosophari oportet in præsentia.

Nam paupertatis voto simul cum obedientiæ emisso promittimus, nihil omnino habere, possidere, dare, vel accipere posse, & tunc actu abdicamus à nobis possessionem, & capacitatem bonorum omnium, & cuiuscunque juris, aut tituli: & firmamus deinde eodem voto hanc incapacitatem domini, quæ in Religiosis ex obedientiæ voto oritur. Quare Religiosus, qui paupertatis votum transgreditur, peccat sacrilegii peccato, applicando sibi aliquid contra paupertatis votum, & peccato iniustitiæ, sive furti, retinendo aut usurpando aliena bona, quæ ad monasterium spectant.

Ex quo inferitur, per obedientiam præcisè fieri Religiosum incapacem domini, non ta-

men pauperem Evangelicum, aliud enim est esse incapacem bonorum, aliud verò voluntariæ paupertatis professorem: nam primum consequitur servitutem, sive strictam subjectionem, ut in voto, & filio. familias patet, qui vere & in rigore non dicuntur pauperes, sed tantum domini incapaces, per votum vero paupertatis Religiosus formaliter fit pauper, quia formaliter voto ipso paupertatis spoliatur se in perpetuum omni proprietate ac bonorum possessione, unde per obedientiæ votum redditur incapax domini, & juris cuiuscunque, consequenter tamen, & quasi indirectè, non tamen formaliter, & directè fit pauper evangelicus. Paupertatis vero voto spontaneè homo, & directè confirmat hanc incapacitatem non aliter, ac si filius familias emitteret votum simplex paupertatis. Ex quo etiam efficitur, materiam voti paupertatis quasi latere, & includi sub obedientiæ voto, indirectè tamen, & consequenter, formaliter vero & explicite pertinere ad paupertatis votum, ut jam ante annotavimus.

Sed dices: peccabit igitur Religiosus proprietarius duplici peccato, & contra votum obedientiæ, & contra paupertatis votum. Resp. Religiosus non committere duplex sacrilegium, sed tantum unum, nempe contra votum paupertatis. Nam si inconstituto Prælo retineat, vel donec bona monasterii, peccabit peccato furti contra iustitiam, non tamen contra votum obedientiæ, quia licet incapacitas aliquid possidendi ab obedientiæ voto dimanet; hæc tamen non est materia voti obedientiæ, nisi per accidens tantum, quia non dimanat ab obedientiæ, ut obedientia est, sed potius consequitur traditionem factam ab ipso Religioso, sicut filius familias retinendo aliquid sibi proprium, non peccat contra obedientiam, aut pietatem, sed contra iustitiam. Quare cum illa incapacitas ab obedientiæ dimanans non sit propriè materia voti obedientiæ, nec præterea illa incapacitate dicatur quis pauper evangelicus, nisi prius emiserit votum paupertatis, quo firmatur illa incapacitas, fit etiam, ut illa sit voti paupertatis materia proxima.

Igitur paupertatis votum ut optime Cajet. 2. in par. 2. q. 1. & 6. art. 7. in solutione ad 4. advertit, in hoc respectu consistit, quod quis abdicat à se potestatem omnium bonorum licitam retinendi proprium, sicut & castitatis licitè utendi veneris. Quare votum hoc quasi materialiter consistit in abrenuntiatione cuiuscunque domini, aut usus liberi: formaliter vero in proposito interiori nihil proprium retinendi, ut latè explicant Patres infra adducendi Cap. 1. & 2. secund. part. ubi ratione hujus voti ut præsupponit obedientiæ vinculum, docent Religiosos nihil proprietatis posse habere, nullam omnino rem. Ut S. Benedictus ait in sua Regula, *neque ad dicem, neque graphium.* Videndi Corduba in Cap. 6. Reg. B. Franc. & Navarr. in d. c. Non dicatis n. 10. & 11. Alvarus, Pelagius l. 2. de planctu Ecclesiæ. Cap. 56. 59. & 60. Quare hoc paupertatis voto abdicant à se hujus virtutis professores omnem rationem juris ac domini, aut quasi domini, proprietatis, aut quasi proprietatis, possessionis, aut quasi possessionis, usus fructus, administrationis prout sunt juris, non facti, solo usi facti necessarios contenti. Et ut iumenta possunt uti stramento, freno, & aliis regumentis, nec tamen hæc possident, sic Religiosi singuli & cibo

CAPVT VI.

De Comparatione Monachi, quantum ad incapacitatem cum seruo, ac Filio-famil.

eibo, & vestito, & domo reliquique ad vitam necessariis utitur, sed tanquam alienis, quorum usum duntaxat habent, non tamen sunt domini illorum. Eam enim vim habet paupertatis votum, quo Religiosi astringuntur, ut non magis quam iumenta, de quibus diximus, habiles sint ad rerum dominium, ut nos etiam supra, dum de usu ageremus attigimus. Imo, ut uno verbo dicam, quantum ad incapacitatem bonorum exteriorum, manent tanquam mortui delicti omni Domino ac jure quolibet civili. Ob quam rationem in jure Religiosus mortuo comparatur, ut patet ex Cap. placuit 2. 16. q. 1.

Et ratione probatur, quia voto paupertatis Religiosi astringuntur servare virtutem Evangel. paupertatis; haec autem consistit in totali abdicatione omnium rerum, ut Christus Dominus docuit Luc. 14. Qui non renuntias omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus. Et illud Matth. 19. Si vis perfectus esse, vende & vende omnia quae habes &c. Et cum illa incapacitas, sive abrenuntiatio voluntaria, quam virtus evangelica praefert, sit, quae in hoc voto firmatur, manifeste sequitur debere esse totalem, ac omnimodam renuntiationem.

Quarto patet, quia omnes Religiosi sunt aequales quoad votum paupertatis in particulari, ut docuit Sylvest. verb. Religio. 6. in 4. in fin. Navarr. de redditib. q. 1. monit. 10. Alvarus Pelagius de planctu Eccles. ubi supra. Et novissime Salon de Justitia, & jure q. 2. de dominio, & expressè id docuit Joannes XXII. in Extravag. Ad conditorem. de verb. signif. Et ratio ipsa demonstrat, quia aequaliter omnes profitentur paupertatem, sicut & castitatem, & aequaliter abdicant à se omnia dominii, ac possessionis jura. Et multi Pontifices agentes de paupertate in particulari fratrum Minorum, declaraverunt ipsos esse incapaces cujuscunque dominii jurisve civilis, tantumque habere in rebus sibi concessis, merum, simplicemque usum facti (quem sup. ex mente Navarr. possessionem a finariam appellavimus) ut expressè decreverunt Nicolaus III. in declarationibus Regul. D. Franc. art. 2. ubi ait, fratres Minores tantum habere simplicem usum rei, qui usus non juris, sed facti tantummodo nomen habet, quod, quia facti est tantummodo praebeat utentibus, nihil tamen juris. Haec & alia Nicol. Idem etiam docuere, Clemens V. Gregorius IX. & alii plures Pontifices teste Corduba in Reg. Minorum ubi supra puncto. 3.

Ergo fatendum est ratione voti paupertatis, quae aequalis est in omnibus ceteros Religiosos nudasse se omnibus rebus, actionibus, possessionibus, juribusque civilibus, retento tamen eo usu, nempe facti, sine quo vita humana transigi non posse.

Illud tamen notare oportet, quod licet votum paupertatis auferat cujuscunque dominii aut juris capacitatem, non tamen tollit facultatem administrandi per se temporalia bona, modo id fiat ex consensu superioris, ut optime resolvit Navarrus, de reddit. qu. 1. monit. 8. & Comment. 2. regul. n. 2. esseque id verum experientia testatur in Abbatibus aliisque Religiosis beneficiis, qui sine ullo proprietatis vitio bona monasterii administrant.

UT exactius haec incapacitas, quae tam ab obedientia, quam à paupertate provenit, percipiatur, explicanda est ex comparatione Monachi cum seruo, ac filio-famil. Vulgare est in jure, ac tritum axioma, monachum tam filio-familias quam seruo aequiparari, ut expressè habetur Cap. exiit. §. porro, & §. ad haec, de verb. signif. in 6. idque saepius repetunt utriusque juris interpretes, tam in Cap. in praesentia, de probationibus & in Cap. olim de privilegiis, quam in Authent. Ingressi, c. de sacrosanct. Eccles. & aliis pluribus locis. Et quamvis tam filio, quam seruo monachum censente comparandum; dissentiant tamen auctores, cui horum magis monachi debeant assimilari. Aliis enim durum videtur monachalem statum servituti, ac familiarum servorum fore comparandum, ac proinde filio-famil. potius comparare nituntur. Et hanc esse magis communem opinionem ex mente Jasonis, & aliorum docuit speculum testamentorum, Gloss. 12. n. 19. Aliis vero hanc monachi subjectionem potius servituti, quam filiationi aequiparandam videntur. Docuit id Innocent. in Cap. cum olim 2. de privileg. Barth. in lib. 1. d. bus. servorum & l. 1. c. de bonis qua liberis, hanc esse communem opinionem fatetur Covarr. c. 1. n. 21. de testam. & Alciatus in lib. 1. n. 53. de vulgari. Et tam hujus, quam prioris sententiae plures alios auctores refert Menchaca l. 3. de successuum creatione, §. 21. num. 250.

Pro conciliatione verò harum opinionum distinguendam existimo. Aut enim sermo est de comparatione monachi cum filio, vel seruo in quantum ad acquisitionem bonorum, vel quantum ad subjectionem, sive obsequium quod praestant ei, cujus obedientiae, & potestati subsumunt. Si prioris modo loquamur, monachus indifferenter tam filio, quam seruo in acquisitione bonorum comparatur, prout monasterio fuerit utilis, ut optime resolvit Molina Tom. 1. de Justitia, tract. 2. disp. 140. & novissime Carolus Tapia in authent. Ingressi. Verbo sua. Cap. 1. num. 1. Quam sententiam fatetur esse omnium Scribentium tam in dictam Authent. quam in Cap. in praesentia, de probatione. Quod est dicere omnibus casibus, in quibus servus, vel filius acquirit tam Domino quam Patri, monachum etiam monasterio acquirere, nec non quotiescunque patri aut Domino aliquid jus ratione servi, vel filii, qui in eorum sunt potestate competit, simile quoque jus monasterio ratione monachi competere debere, non verò monachum omnino seruo, aut filio aequiparatur; quia in aliquibus casibus servus ac filius proprium aliquid retinere possunt, & ideo in his non comparantur, quia hoc non est utile Monasterio; Imò si Monachum ex una parte, ac filium aut servum ex alia sumamus, etiam loquendo in illis casibus, in quibus servus ac filius patri, aut Domino acquirunt, adhuc fortius est jus acquirendi, quod monasterio competit ratione monachorum: cum, quia jus hoc acquirendi quod per monachum mona-

Quomodo omnes Religiosi sint aequales quoad votum paupertatis in particulari.

IESU
Spiritus
II

sterio contingit, consequitur ad strictius vinculum, nempe ad votum obedientiæ, quod arctius, & tenacius vinculum est, quam jus servitutis, vel patriæ potestatis, utpote omnino, & in perpetuum indissolubile. Tum etiam, quia hæc incapacitas consequitur ad potissimam radicem dominii, nempe ad renuntiationem omnimodam propria libertatis, quod non contingit in servo, neque in filio, qui adhuc in rigore propriam retinent voluntatem. Tum denique quia per votum paupertatis firmatur expresse hæc incapacitas, & omnino fit monachus inhabilis, & incapax cujuscunque dominii, ac proinde pluribus, iisque fortissimis titulis monachus redditur incapax, quam servus, vel filius: Quare arctiori jure ac vinculo astringitur, nihil proprium habere, sed omnia, quæ illi obveniunt statim monasterio acquiruntur. In quo sensu verum est, quod aliqui dicunt, quantum ad acquisitionem monachum esse plusquam servum. Qua ratione intelligendum est *Cap. multos § 4. distinctione*, dum docet strictiorem esse servitutem monasterii, servitute humanâ. Quod ratione prædictæ acquisitionis non est dubitandum, & docet expresse id *Navarr. Comment. 2. de Regul. n. 42. & de redd. q. 1. monit. 12. & in Apolog. monit. 14.* idque colligitur ex *Cap. exiit §. porro, & §. ad hæc, de verb. sig. in 6.* quæ arctiorem incapacitatem in monachis quam in servis agnoscunt. Similitè etiam quantum attinet ad acquisitionem, monachus censendus est plusquam filius, cum monachus vinculum sit arctius patriæ potestate, in qua prædicta acquisitio fundatur. Nam ingressu Religionis patriæ potestas rumpitur, ut affi mant *Navarr. Comment. 3. de regul. n. 47. Ant. Gom. lib. 1. variar. Cap. 1. n. 4. q. 11* pro sua sententia adducunt *Abbatem, Accurs. Bart. & alios.*

Ex hac igitur stricta acquirendi ratione ortum habuit illa generalis juris regula: *Quidquid monachus acquirat, monasterio acquirat.* Ut colligitur ex *Cap. Abbatem 18. quest. 2. & Auth. ingressi. C. de sacrosanctis Ecclesiis, & ex §. illud, athen. de monachis.* Et Scriptores omnes in dicto *Cap. in præsentia, & dict. Cap. olim, & dicta Auth. ingressi*, cujus ea est ratio, quia cum monachi sint sub potestate monasterii, nihil sibi possunt acquirere, sed potius illi, sub cujus imperio sunt constituti, ut *sup. Cap. præced. latius* tradidimus.

Secundo, quia cum bona sequantur personam, si persona est sub potestate monasterii, bona etiam ad illud pertinere debent. Prædicta verò regula non est ita intelligenda; quasi monachus aliquid sibi acquirat, & postea illud transferat in monasterium, cum sit omnino incapax sibi quidquam acquirendi, sed intelligenda potius est ratione monachatus, veluti mediane quodam instrumento ea quæ alias ad monachum, si esset homo liber, pertinerent, monasterio acquiri, ut notant *Legistæ in dicta Auth. Ingressi*, in illis verbis *ipso ingressu*, quibus denotatur quod ipso facto, quo aliquid ad monachum pervenerit, illud monasterio acquiri. Unde monacho ignorante, & invito potest monasterium adire hereditatem, ut habetur *Cap. Religiosus de electione in 6.* quia Religiosus velle ac nolle non habet. Et hæc nunc de hac acquisitione dicta sufficiant; nam de illa latius infra dicetemus.

Si vero fiat comparatio inter monachum &

servum, non quantum ad acquisitionem, sed quantum ad rationem servitutis, tunc verè dicendum erit, Monachum potius cum filio, quam cum servo fore comparandum. Quod ut rectius intelligatur, comparanda erit potestas, quam Prælati in suos monachos exercent, cum ea, quæ dominis vel patribus ratione dominii, vel patriæ potestatis competere potest.

Sciendum igitur est *Gelasio Pontifice* (de refertur *Cap. nullam 18. q. 2.*) omnem Religionem sive Monasterii potestatem, tam in temporalibus, quam in spiritualibus ad Prælatum pertinere. Cum enim Religio sit quædam perfectionis schola, & via optima ad comparandam perfectionem medio Prælatorum ductu, ac magisterio. (ut sæpius repetit *D. Thom. 2. 2. quest. 186. de religiosis tractans*) necessarium fuit, ut apud Prælatos Religionum spiritualis, & interior iustitiam residere, qua possent monachorum jura dispensare, verbum DEI exponere, confessiones audire, Sacramenta ministrare, ac denique reliqua media ad tantam perfectionem spectantia, ut veros ex officio pastores applicare deceret. Quibus etiam iudicialia potestas adijungitur, ut docet *D. Thom. quodlib. 1. art. 16. Religiosi*, inquit, *Prælatus in Capitulo præest, sicut verus iudex Ecclesiasticus, aut secularis in judiciali foro.* Ex propter hoc *Gloss. in Clem. Dudum, de reb. Eccl. non alienandis* regularium Prælatorum jurisdictionem quasi Episcopalem appellat. Hæc enim omnia Religio simul cum approbatione, ac confirmatione Regulæ à Sede Apostolica accipit.

Hac igitur Superiorum jurisdictione, & potestate prætermittenda, de qua hic non agimus, de alia arctiori potestate, quæ non immediate à summo Pontifice emanavit, quamvis summorum Pontif. auctoritate, & confirmatione roborata sit: sed ab ipso Religioso, qui omnino spontaneè, & liberè in Superioris manibus suo juri renuntiat, cum se illi per professionem, & præcipuè paupertatis & obedientiæ voto perfectè submittit & tradit; de hac inquam potestate, quæ ex prædicta oblatione Religiosi in Prælatum confertur, hic tantum differimus. Nam prior illa jurisdictione non reperitur in patre, neque in Domino, ut utriusque fieri possit comparatio.

Observandum est præterea ex *Arist. 3. Ethic. Cap. 4.* duplicem esse principatum, unum dominativum, cujus videlicet hæc est natura, ut princeps, sive Dominus præcipuè ac per se utilitati suæ studeat, subditorum verò commodo per accidens, in quantum eorum utilitas in suam utilitatem reflectitur. Alium æconomicum esse, qui subditorum utilitatem & commoda respicit primariò: propriam verò utilitatem quasi per accidens. Quomodo gubernator navis præcipuè vectorum saluti consulit, suæ vero ex accidenti, quia ipse quoque unus ex eis est, qui in navi vehuntur. Eiusmodi est potestas patris in filios, viri in uxorem. Hæc Aristoteles. Quibus consentiunt, quæ adducit *Plato dialogo 1. de rep.* qui ut pastor inquit, *qua pastor est curat gregem ad ipsius gregis utilitatem, & non ad suam, sic qui hominibus præest, nihil aliud propositum habet, quam eorum bonum, qui sub ipso sunt.*

His præmissis, restat ut comprobemus monachorum obedientiam non cum illa servili, quæ mancipiorum propria est, sed potius cum ingenua filiorum esse comparandam, ac priore potesta-

Quomodo sit intelligendum, bona sequuntur personam.

Prælatum potestatem... qualiter... conc... quæ... id p... Plat... p... tur... nar... Rel... tius... ter... van... que... don... for... sic... Lib... hu... &... su... ho... ve... su... ar... sic... li... E... fo... p... b... m... d... a... d... u... t... t...

Prelatorum potestatem

potestatem Prelatorum non esse dominativam, qualis est dominorum in servos, sed tantum æconomicam, quæ magis propriam potestatem, quam aliam quamlibet dominationem refert. Et id primo constat ex sententia relictæ Aristotelis ac Platonis ut supra. Si enim dominativa potestas primo, & per se in Superioris commo dū ordinari, cum constet Religiosos, & per se non ordinari in Religionis, aut Superioris utilitatem, cum Religiosi non sint propter Religionem, sed potius è contrâ, propter Religiosos Religio, evidenter colligitur potestatem hanc non dominativam, sed æconomicam tantum esse, colligitur quoque evidenter ex illis verbis. Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic, sed qui major est vestrum, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut qui ministrat. Quæ verba, inquit, Bernardus Lib. 2. de consideratione ad Eugenium non solum de humilitate, sed & veritate dicta esse, modumque & formam potestatis à Christo Domino Ecclesiæ suæ relictæ contineri. Et lib. 3. comparat Bernard. hoc potestatis genus villico, vel pædagogico, his verbis. Nam & illi villa, & huic parvulus Dominus est subiectus, & tamen neque ille villa, neque hic Domini sui dominus est, ita inquit, & tu præsis ut providens, ut consulas, ut procures, ut serves, præsis ut servus, ut fidelis servus, quem constituit Dominus super familiam suam. Ad quid? ut desillus escam in tempore, hoc est, ut dispenses, non ut imperes. Hæc Bernardus. Ex quibus apparet eum, qui in Religione præest, servum esse; nam servit omnibus commodis, & profectibus tam corporalibus, quam spiritualibus. Quare idem Bernardus Ser. 25. in Cant. idem munus esse ait rectorum spiritualium quod medicorum, quorum omnis cura ad ægri utilitatem refertur; imò & serm. 23. ibidem eos matres appellat, idque eorum officium ita exhortando demonstrat. Suspendite, inquit, verbera, producite ubera; pectora lacte turgescant, non typo turgescant. De quo nos latè ex auctoritate Basilien. Augustini, & Francisci, aliorumque Patrum sub finem nostræ Reg. in Exhortatione illa Prioris ad humilitatem disservimus.

Constat igitur ex dictis, Religiosorum subjectionem, quantum ad incapacitatem, cum qua connexa est, actiorem esse in jure acquirendi, qualibet alia humana servitute, nec excogitari posse majorem incapacitatem, & privationem dominii eâ, quæ Religiosis competit, tam ratione obedientiæ, quam ratione voti paupertatis. Quantum verò ad alios effectus hanc subjectionem, & obedientiam non esse æque duram ac illam, qua servi sunt addicti, sed potius esse ingenuan servitutum, & suavissimam obedientiam, in qua Prelati non principum, vel dominorum jura, sed potius Pastoris, Patris, Medici, Gubernatoris, ac etiam Matris exercent.

C A P V T VII.

De duplici Voto Paupertatis solemnii & simplici, ac etiam de paupertate in communi & particulari, quæ æqualis est omnibus Religiosis.

RETIUS percipiuntur ea, quæ nuper de paupertatis voto tradidimus ex divisione illa Thom. à Jesu Oper. Tom. L

communis hujus voti in votum simplex & solemne, quæ divisio communis est aliis etiam votis obedientiæ & castitatis. De differentia inter votum simplex & solemne, multi multa hoc tempore scripserunt, breviter tamen aliorum opiniones referentes nostram statuemus; præmittentes primo non esse controversiam de differentia istorum votorum quantum ad effectum, cum inter omnes constet, ea ab effectu penes hoc differre, quod solemne dirimat matrimonium contractum, quia hominem reddit inhabilem ad contrahendum; simplex verò licet impediatur contrahendum, quia peccaret sic contrahens, non tamen invalidat neque dirimit contractum. Quare difficultas est, quomodo differant hæc vota à priori; id est, suis propriis rationibus. Dux sunt præcipuæ opiniones de hac re.

Prima docet natura sua distingui, in quo autem hæc differentia consistat, non uno modo explicant hujus sententiæ Authores, alii dicunt votum simplex esse, quo quis suæ personæ promittit obsequia & ministeria, non tamen tradit suam personam; votum verò solemne esse traditionem personæ, & ex consequenti aliorum omnium. Unde inferunt votum solemne in traditione consistere, simplex verò non item; sic ut solemne votum & simplex differant, non aliter atque sponsalia & matrimonia, quod sicut in Sponsalibus est sola promissio futuri conjugii, in matrimonio verò traditio, qua unus conjux se alteri tradit; sic in simplici voto v.g. Religionis est sola promissio, qua quis promittit Religionis ingressum, in solemni verò traditio ipsa, qua is qui vovet, sese Religioni tradit, & Religio eum admittit ac recipit. Ex quo oritur aliud discrimen, quod in solemni voto non solum est promissio sive traditio, sed etiam est acceptatio expressa ex parte Ecclesiæ, sive Religionis, quæ loco ipsius DEI acceptat hanc traditionem, & ipsa sese adstringit ad sustentationem & ad functiones alias obeundas in commo dum profitentis, quo fit, ut solemne votum emittatur in manibus alicujus, qui nomine Religionis, seu potius DEI recipiat illam promissionem; in voto verò simplici sola est promissio, quia nullus est, qui nomine Religionis vel Ecclesiæ recipiat, & ubi receptio non est, nequit esse traditio. Hujus sententiæ fuit De Thomas & innumeri alii Authores, quos novissimè latissimèque refert P. Sanchez, de Matrim. Tom. 2. lib. 7. disput. 25. num. 7.

Alii aliter distinguunt, docentes votum solemne esse ex natura sua perpetuum, simplex verò licet ex accidenti possit esse tale, non tamen necessario, quia sæpe multa vovemus ad tempus. Demum alii quod solemne in quadam consecratione consistat, non ita simplex.

Secunda sententiæ docet votum simplex & solemne ejusdem rei, non differre per se ex ipsius voti ratione & natura, vel jure divino, sed sola Ecclesiæ constitutione; quam sententiam sequuntur ferè omnes Juris Pontificii Interpp. & novissimè gravissimi Authores, quos ibidem refert & sequitur P. Sanchez. Nos verò media via incedentes, breviter inter hæc vota, eam discriminis rationem assignamus, quod licet conveniant in ratione promissionis, tamen solemne votum habet adjunctam traditionem perfectissimam promissioni, quam non præsertat votum simplex, ut sentiant Authores primæ sententiæ, quia Religiosus sponte se & omnia sua obtu-

Ecc 2

obtu-

Vid. nost. Antonii 2 part. direc. d. 1. n. 83. & leqq. & Andri. à Matre DEI T. 6. 4. Curs. moral. Theol. Tract. 15 Cap. 1. punct. 30.

IESU Spirit. II

frionem, led... tunc verè di... cum filio... Quod m... la exit potestas... exerceret, cum... tione domini... Pontifice (e... em Religiois... in temporalit... atum pertine... perfectionis... andam perfe... ac magist... 2. quæst. 186... fuit, ut apud... teorior iustit... chorum jura... confessionem... denique reli... spectantia... icare decet... jungitur, ut... Religiosi, in... ut versu judex... ro. Ex pro... rebus Ecclis... um iustitid... Hæc enim... tione, ac... tholica acco... ne, & po... nimus, de... mediore à... s surmo... tione ro... ai omnino... nibus suo... nem, &... ro perfe... potestare, in Prelato... prior illa... ue in Do... cio. 3. Ethic. Dupli... y domi... ur prin... ut utilitat... per ac... ato utili... esse, me... respicit... tati per... accipit... identit... avi vo... os, viri... onsen... qui ut... d ipsius... eorum... s mo... ervilli, cum... onde... testa.

obtulit Religioni, haud aliter ac si esset servus Religionis, non habens dominium sui corporis, suorum bonorum, neque suae voluntatis, sed haec omnia resignavit in manus Praelati: oportebat enim in Religione Christiana, quae Dei obsequio est addictissima, inveniri statum, in quo non solum homines voto se adstringerent faciendi aliquid in DEI honorem & gloriam, sed etiam in quo totum dominium suae personae DEO, sive Praelato ejus vices gerenti, in holocaustum perpetuo traderent, quod sine dubio perfectissimum est genus colendi DEUM. Haec autem traditio regulariter non invenitur in votis simplicibus: quod si demus in aliquibus inveniri posse & de facto inveniri in votis emissis à Religiosis Societatis JESU post biennium, ut Gregorius XIII. declaravit: tamen illa traditio non est perfectissima; quia emittentes simplicia vota, nondum sunt exiit dominio sui corporis neque bonorum exteriorum, quia per legitimam dimissionem à societate, ut in citata bulla Gregorij decernitur, possunt jure uti suis bonis, & licet illa traditio reddatur Religiosis inhabilis ad contrahendum Matrimonium, tamen non reddit illos omnino & irrevocabiter inhabiles, quia cum primum dimissi fuerint ex societate, manent habiles ad Matrimonium, quare in voto solemni est perfectior traditio, quam in simplici, primò in perpetuitate & independentia ab omni eventu. Secundo in incapacitate perpetua cujuscunque domini, aut matrimonij; & haec ultima perfectio nulli voto simplici est communicabilis, quia jam esset solemne.

Hic igitur breviter praemissis, nostrae sententia ex eo demonstrari potest, quia in omni opinione illud certum est, voti solemnis differentiam primariam esse illam, à qua provenit incapacitas cujuscunque domini, & irritatio matrimonij, sed haec provenit à traditione perfecta, quae fit per votum obedientiae, ut in superioribus annotavimus, per quam homo se & sua omnia tradit DEO, non aliter ac si aliquis traderet se totum alicui & totum jus suum, non solum acquisitum, sed & acquirendum, & totam potestatem sui corporis etiam quoad venerea, ille omnino inhabilis redderetur ad tradendum corpus uxori, vel pecunias alteri; Similem autem perfectissimam traditionem fieri in voto solemni, nemini dubium est, quia professio est perfectissimum holocaustum, & perfectissimus modus offerendi se DEO.

Objeccio 1. Dices primo, Si per votum obedientiae fit haec totalis & perfectissima traditio, tam corporis quam domini cujuscunque rei, & de ratione voti solemnis est similis traditio, sequitur castitatis & paupertatis vota non esse solemnia, quia per illa non fit haec totalis & perfecta traditio, cum jam facta sit per obedientiae votum.

Nam voto paupertatis nemo potest se inhabilem reddere ad dominia rerum capessenda, ut supra C. 5. probavimus. Et à fortiori nemo poterit seipsum per castitatis votum inhabilitare ad matrimonium, nec à se abdicare dominium sui corporis in hac parte, sicut nec dominium rerum temporalium.

Objeccio 2. Secundo objicies, quia sicut per votum solemne obedientiae fit haec traditio totalis (quia per votum solemne obedientiae tradit homo suam libertatem & personam) eandem etiam tradit per votum simplex obedientiae emissum in

Religione societatis, & acceptatum per superiores ejusdem Societatis; Nam ex decreto Gregorij XIII. emittentes haec vota sunt vere Religiosi & confirmatur, quia ex statuto Ecclesiae pollicentur tibus simplicibus votis fieri hanc perfectissimam traditionem, igitur differentia non consistit in dictis.

Ad primam objectionem, Respondeo, obedientiae voto fieri illam traditionem perfectissimam in consecutionem personae, ut plenus explicavimus praedicto Cap. 5. ita tamen, ut haec incapacitas & matrimonij & domini, licet oritur ex traditione, quae fit per votum obedientiae, non tamen proprie est materia voti obedientiae, sed votorum paupertatis & castitatis, per quae sponda à voventibus firmatur, ac proinde haec materia horum votorum.

Ad secundam Resp. votis simplicibus emissis in Societate nulla ratione fieri hanc perfectissimam traditionem. Nam neque qui emittit similia vota, neque qui acceptat, ex parte DEI, intendunt hanc totalem & perfectissimam traditionem, & quamvis ipsi hoc ipsum pratenderent nihil facerent, imò nec statuto Ecclesiae pollicentur caeteri his votis simplicibus fieri hanc perfectissimam & totalem traditionem manentibus intra naturam simplicium votorum, quia in illo casu omnino essent solemnia vota.

Neque praedictis obstat decisio Bonifacij VIII. in Cap. unico de voto in 6. in quo dicitur: solemnitatem voti pendere ex statuto Ecclesiae; quia licet verum sit in hac traditione perfectissima consistere essentialiter tanquam in prima radice solemnitatem voti, & per hanc jure naturali & divino differre à voto simplici, libenter tamen admittimus complementum hujus solemnitatis pendere ab Ecclesiae statuto, quia cum haec traditio nequeat esse perfecta, nisi acceptetur ab Ecclesia hoc est, à Superioribus constitutis ab Ecclesia, ac in Religione DEI vices gerentibus, ad Summum Ecclesiae Pastorem spectabit potestatem inferioribus concedere ad acceptandum nomine DEI, & leges praefere libere, quibus servatis & non alias, acceptatio legitima fit, ac domini translatio in DEUM, & in Religione sequatur, ut de facto disposuit Concilium Tridentinum, circa aetatem & tempus Novitatus, & caeremonias alias in Professione servandas, quae omnia licet accidentalia sint, sunt tamen conditiones, sine quibus non acceptatur ab Ecclesia votum solemne, & ita ejus complementum suo modo pendet ab Ecclesiae statuto, non tamen ob hanc causam solemnitatis est de jure Ecclesiastico, sicut essentia matrimonij constat perfectè & integre ex jure naturali & divino, quamvis conditiones ab Ecclesia petantur, sine quibus consistere nequit, sint de jure Ecclesiastico. Quare prudenter Bonifacius VIII. in illo Cap. unico de voto in 6. non dixit, solemnitatem voti in sola, Ecclesiae constitutione consistere, sed ex sola Ecclesiae constitutione inventam esse, quia ad Ecclesiam attinet admittere Religiosum votum, ad talem effectum, ut deinceps in DEUM transferatur personae dominium, & eo ipso, jure etiam naturae & divino persona fit inhabilis ad Matrimonium, quia transit tanquam mancipium divinum in peculiare DEI dominium.

Ex quibus non sequitur summum Pontificem non posse dispensare in voto solemni, ut perpetuam Magister Soto colligebat; imò potius posse, quia

Vid. loc. cit. P. Andriae II. 42.

quia licet traditio illa totalis & perfecta, jure naturali & divino transferat dominium in DEUM, transferit tamen, medio judicio & acceptatione Ecclesiae; Ecclesia autem nomine DEI, ea quasi tacita conditione acceptat, ut si opus fuerit & ad ejusdem Ecclesiae bonum conducatur, hujusmodi personam, ut ita dicam emancipare, seu manumittere, ut sui juris effecta dominium sui, suorumque bonorum recuperet, possit id liberè præstare; nec enim Ecclesia, quæ liberè poterat non acceptare; ita acceptat hujusmodi traditionem, ut deinceps potestatem non habeat utendi illo Ecclesiae membro in majorem DEI gloriam, & ejusdem Ecclesiae augmentum, ut *infra* dicemus.

Vid. Tò. Rursus paupertas est duplex, alia est tantum in particulari, quam omnes religiosi profitentur, Theol. moral. est de essentia voti paupertatis, de qua sermo est *Andrea* à in capite, *Non dicitur*, in capite, *Monachi*, & in *Matre Dei* capite, *Cum ad monasterium*, sæpius à nobis citatis, per quam licet quilibet Religiosus abdicet à se capacitatem dominii, & alterius cujuslibet juris ad exteriora bona, potest tamen in communi possidere in quantum in sua Religione redditus, & possessiones habentur, ut contingit in ordine Carthusian. Benedic. & aliorum monachalium, in quibus monasteria habent suos redditus, & bona immobilia.

Talis enim fuit usus monasteriorum antiquorum, ut reciperent quicquid in commune volebant conferre, qui monasticam vitam proficebantur, ut patet ex Augustino in *Epistola 109. ad sanctimoniales*: ubi sic ait: *Quæ aliquid habebant in seculo quando ingressa sunt monasterium, libenter velint illud esse commune.* Item *serm. secundo de communi vita clericorum*: *virum*, inquit, *nobilisum & in quo in societate communi, & nemo eos distinguit ab eis, qui aliquid attulerunt.* Et libro de opere monachorum *capite 25.* ideo dicit divites non teneri ad opus manuum, quia monasterio sua bona contulerunt, de quo latius *infra* in 5 parte dicemus.

Altera paupertas in communi dicitur, per quam nihil omnino, neque in communi, neque in particulari possidetur. Quæ non solum ad personas, sed etiam ad Convenus quantum ad redditus, & immobilia bona extenditur, quam *Franciscus* & ejus ductus exemplo *Dominicus* suo Ordini servandum reliquerunt, ut dicitur in Capite, *nimè*. Secundo de excessibus prælati, ibi, in *arctissima paupertate*; quæ verba de paupertate in communi sunt intelligenda, ut *ibid.* notavit Abbas, & ante ipsos, (ut in *Capite 8. Commentariorum ad nostram regulam* exposuimus) nostri Ordinis professores ab ALBERTO Patriarcha Hierosolymit. simul cum Regula acceperunt.

Differunt præterea utraque paupertas, quod prima cadat sub voto, emittitur enim de illa solemne votum paupertatis in omnibus Religionibus, de paupertate autem in communi, non invenio votum apud ullam Religionem. Nam licet vulgus existimet universa præcepta Reg. B. Francisci (de qua poterat esse dubium) esse solemnia vota, contraria tamen sententia longe probabilior videtur, nempe quod præter tria essentialia vota, quæ communia sunt omnibus Religiosis, nullum aliud speciale emittatur à Minoribus in professione suæ Regulæ, sed quicquid præter

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

hæc tria in Reg. statuitur, solum habeat vim præcepti, non voti, quod imprimis aperte colligitur ex Concil. Viennensi, relato in Clementi. *Exivit de paradiso*, ubi sic scriptum habetur: *Declaramus & dicimus quod dicti Fratres non solum obligantur ad tria vota, nudè, & absolute accepta: sed etiam teneantur ad ea omnia implenda, quæ sunt pertinentia ad hæc tria, quæ regula ponit, & infra.* Nec tamen putandum est quod B. Francisci, professores hujus Regulæ, quantum ad omnia contenta in Regulæ, modificatione tria vota aequaliter intenderit esse obligatos.

Et infra læcetur præcepta à tribus votis, solum ergo ea, quæ ex natura vel sunt materia horum votorum, cadent sub obligatione voti (sicut in aliis Religionibus fit). cætera verò in modificatione tria vota, qualia sunt arctissimus usus rerum, vel paupertas in communi, quæ media sunt ad perfectiorem observantiam paupertatis, sicut jejunia, & alia castigationes corporis ad castitatem, non cadent sub voto, sed sub præcepto. Quare in nulla religione (quantum ego noverim) emittitur votum de paupertate in communi: sed tantum ea servatur, vel ex præcepto Regulæ, ut in nostra Religione, & in Religione Minorum contingit, vel ex Constitutionibus propriis, quæ ratione fuit introducta apud cæteros Mendicantes. De paupertate vero privata semper fit in Religionibus speciale votum, ut superius prob.

Secundo differunt; quod hæc paupertas in communi solet esse major vel minor secundum varias constitutiones Religionum. Paupertas verò privata, quæ cadit sub voto, æqualis est in omnibus Religionibus, ut tradit Sylv. *verb. Religio 6. n. 4. in fin.* Et colligitur ex *Extravag. quorundam de verb. signif.* ac satis supponit id ut certum Alvarus Pelagius *libr. 2. Cap. 56. 59. & 60.* Etque ratio evidens & aperta; quia voto paupertatis abdicant à se Religiosi dominium omnium bonorum, ita ut omnino fiant expertes cujuslibet juris politici & civilis; igitur cum omnes hæc incapacitate sint præditi, non est unde hæc paupertas in particulari suscipiat magis vel minus.

Ex quo infertur quod stante hac paupertatis æquali in omnibus professione, fieri contingat, ut in diversis Religionibus usus sive exercitium hujus voti non sit omnibus æquale. Quod ex eo provenit, quia licentiæ Prælatorum tacite vel expresse sunt inæquales. Et ideo cum eodem, & simili voto paupertatis stat, quod in una Religione talem quantitatem quis possit expendere in suos, vel alienos usus, qualem monachus in alia non possit distrahere, sine nota proprietatis, sicut in eadem Religione cum Prælati & subditi sub eodem paupertatis voto reneantur, prælati de rebus monasterii cum debitis circumstantiis disponere possent, quas subditi nequit attingere.

Quod est maximè animadvertendum, ut eorum errorem, & ignorantiam rejiciamus, qui argumentum, & Regulam ex his, quæ in administratione, aut largitione in aliqua Religione contingunt ad aliam trahunt, qui considerare deberent illud in illa Religione ex interpretata licentia licere, quod omnino ubi talis licentia non extat, fieri non posset. Unde etiam rejiciendi sunt authores, qui absolute omnibus Religiosis unam eandemque regulam circa paupertatem tradunt, cum potius inspicienda sint propria

Ecc 3

uniuicuique

IESU
Spirit.
II

uniuscujusque Religionis statuta, consuetudines, ac praxis recepta.

CAPVT VIII.

De peccato proprietatis, paupertatis voto opposito, declaraturque verus sensus prædicti Cap. *Non dicatis.*

In quo consistat proprietas peccatum.
Cognita voti paupertatis ratione, restat ut de proprietatis vitio illi opposito dicamus, facile enim erit ex cognitione unius oppositi alterius notitiam adipisci. Peccatum igitur proprietatis istud, & in rigore sumptum in eo consistit, ut quis appropriet sibi bona ea, quibus in emissionem voti paupertatis renuntiavit. Unde possessio cujuslibet rei pretio æstimabilis, aut desiderium illius monachum rem proprietatis constituit, ut latius *part. 2.* prosequemur.

Loquimur de proprietate ut includit dominium, & jus quodlibet civile. Nam cum paupertas præ se ferat abdicationem cujuscumque rei pretio æstimabilis, ut ex superioribus constat, nomine *proprietatis* intelligimus appropriationem cujuscumque domini, sive juris civilis; quod pecunie nomine significatur. ut constat ex *l. pecunia, de verb. signif.* ubi sic dicitur: *Pecunia nomine non solum pecunia numerata, sed etiam omnes res tam soli, quam mobiles, & tam corpora, quam jura continentur.* Quodlibet igitur jus civile paupertati repugnat, non minus ac dominium sive proprietatis rei, ut *Cap. 1.* diximus.

Varia sūt proprietatis species.
 Varii sunt actus, sive species proprietatis, cum multiplex & varius sit modus, quo quis potest disponere de aliqua re. Nam potest eam alienare, idque donatione, venditione, testamento, vel aliis viis, aut potest eam permutare, pignori aut deposito tradere, commodare, mutare, aut eam alio modo tradere. Et præterea potest quis in aliqua re comparare jus, eam ab eo, qui donare potest, accipiendi. Ac denique ex rei administratione potest oriri jus, quale habent tutores circa pupillorum bona. Hæc sunt, & alia jura, quæ proprietatem subdividunt, de quibus nos in hac Paupertatis Tractatione sumus dicturi, latiusque ostensuri, tam ratione, quam ipso jure hos omnes actus paupertatis voto contradicere.

Ex his, & ex supradictis licet colligere verum

sensum, veramque interpretationem dicti Cap. *Non dicatis*, in quo si ejus verba attentè considerentur, tria continentur. In priori aperte statuitur vera, & certa conclusio. In 2. prob. duplici ratione. In 3. verò elicitur corollarium. In prima igitur parte talis stabilitur concl. *Nullus religiosus potest aliquid habere ut proprium, sed potius omnia bona monasterii debent esse omnibus communia, & distribui unicuique à Pralato juxta ejus necessitatem.* In 2. voto parte additur ratio hujus decisionis, probaturque d. applicet, in illis verb. *Cum nostra Congregationis Fratres &c. usque debere.* Primum igitur principium sive prima ratio in dicto Cap. adducta, quæ fuit proposita conclusio est, quia Religiosi per votum paupertatis propriis facultatibus renuntiarunt, ergo nihil proprii habere possunt. Secundum principium est, quia per votum obedientiæ propria voluntate abdicata se penitus Prælatorum potestati & imperiis pro Christo subdiderunt. Quare cum ex *suprad. Cap. 4. & 5.* annotatis constat, tam per votum paupertatis, quam obedientiæ Religiosos omnem domini ac possessionis capacitatem exuere, rectè colligitur in dicto Cap. eos nihil habere, possidere, dare vel accipere, sine superioris licentia debere. Quasi dicat: tam ratione voti obedientiæ, quam paupertatis Religiosi nihil proprii habere possunt, ac ex consequenti, nec dare, nec accipere aliquid valent sine prædicta licentia. Verba igitur repetamus: *non dicatis vobis aliquid proprium, sed sint omnia communia.* In *tert. verò parte Cap.* quæ incipit ibi: *Quod si propinquus, vel amicus &c.* elicitur consuetudinum, & quasi demonstrat quid consequatur ad votum obedientiæ, & paupertatis, nempe, non solum nihil ut proprium retinere, vel occultè accipere, quod tam à voto obedientiæ, quam paupertatis dimanat, sed insuper omnia, quæ Religioso obveniant, Pralato assignentur, monasterio acquirantur, & in ipsius Prælati sint potestate, ut ipse de illis pro libitu disponat. At ergo Augustinus in hunc modum: *Quod si quis propinquus, vel amicus, aut etiam pater alicui Religioso aliquam vestem, sive quodlibet aliud etiam necessarium contulerit, non occultè accipiat, sed Priori insinuetur & suscipiatur si ipse mandaverit, ac præterea sit in potestate Prælati, ut in rem communem reddat, cui necessarium fuerit, præbeat, aut fiat quod Priori placuerit. Unde si quis rem sibi collatam celaverit, tanquam fur erit judicandus.*

Hæc sunt, quæ in nostro textu voluit Augustinus: oportet tamen, ut singula discutiamus: quod congruentius fiet in sequentibus.